
Emne: Ringerike kommune - Reguleringsplaner - Varsel om planoppstart - PlanID 519
Detaljreguleringsplan Børdalsmoen - Uttalelse fra Avinor

Kopi: ola@tronrud.no, postmottak <postmottak@ringerike.kommune.no>, sfospost@statsforvalteren.no, 'postmottak@caa.no' <postmottak@caa.no>, Fardal, Rune Ingarson <Rune.Fardal@avinor.no>, Ørsleie, Per Morten <Per.Morten.Orsleie@avinor.no>

Til: HRP AS <post@hrprosjekt.no>

Sendt: 27.11.2024 09:57:50

Fra: Merli, Einar <Einar.Merli@avinor.no>

HRP AS

v/Åshild Lie

Vi viser til henvendelse, datert 12.11.2024, vedrørende varsel om oppstart av arbeid med PlanID 519 Detaljreguleringsplan Børdalsmoen, i Ringerike kommune.

Hovedformålet med planen er å detaljregulere deler av areal som i områderegulering 381 Treklyngen er avsatt til industriformål.

Planområdet ligger ca. 2750 – 3890 meter sørvest for landingsterskel til bane 04 (fra sørvest) ved Hønefoss lufthavn Eggemoen. I den forbindelse må Hønefoss lufthavn v/Eggemoen Utvikling AS gis anledning til å uttale seg til tiltaket, blant annet med hensyn til hinderflater i restriksjonsplanen for lufthavnen og andre forhold knyttet til flysikkerheten.

Den planlagte etableringen av industri innenfor planområdet vil ikke ha noen negative påvirkninger på Avinor / Avinor Flysikring sine tekniske systemer, hverken på kommunikasjons-, navigasjons- eller overvåkingsanlegg. Vurderinger er gjort med referanse til *ICAO EUR DOK 015*.

Når det gjelder oppstilling og bruk av kraner, vises til følgende regelverk for rapportering, registrering og merking av luftfartshinder: <https://luftfartstilsynet.no/aktorer/luftfartshinder/luftfartshinder-oppstilling-og-bruk-av-kraner/>.

Med vennlig hilsen

Einar K. Merli

Arealplanlegger, seksjon Masterplan, flyplassutforming og kapasitet

BÆREKRAFT, KONSEPT- OG INFRASTRUKTURUTVIKLING

einar.merli@avinor.no

Mob: +47 976 51 687

Tlf: +47 67 03 00 00

Drammensveien 144

Postboks 150, 2061 Gardermoen

www.avinor.no

KOPIMOTTAKER

RINGERIKE KOMMUNE
Postboks 123 Sentrum
3502 HØNEFOSS

Dato: 13.11.2024
Saksref: 202418081-2
Deres ref.:
Side: 1 / 1

Vår saksbehandler: Ola Torstein Endresen
Telefon:
Mobil: +4799231323
E-post: ola.torstein.endresen@banenor.no

**Ringerike kommune - Varsel om planoppstart - Detaljregulering Børdalsmoen - PlanID 519 -
Bane NORs uttalelse**

Vi viser til varsel om oppstart av planarbeid, datert 12.11.2024.

Planområdet berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.

Med vennlig hilsen

Åsne Fyhri
ass. sjef Planforvaltning
Drift og vedlikehold

Ola Torstein Endresen
planforvalter

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Mottakere:

HRP AS

Kopi:

RINGERIKE KOMMUNE

HRP AS
Dronning Eufemias gate 16
0191 OSLO

Vår ref.: 2024/20204-7

Deres ref.:

Dato: 13.12.2024

Ringerike kommune - Reguleringsplan - PlanId 519 - 519 Børdalsmoen - Detaljregulering - Varsel om oppstart - Uttalelse

Vi viser til brev av 12. november om varsel om oppstart av detaljregulering 519 Børdalsmoen i Ringerike.

Tiltaket er vurdert ut fra fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, forvalter av fylkesvei, fagmyndighet for kulturminnevern og prosessmyndighet etter vannforskriften. Buskerud fylkeskommune har følgende merknader til varselet:

Kort om planarbeidet

Det aktuelle området ligger ved Hovsmarka i Ringerike, og består i dag primært av natur- og friluftslivsområder, samt hogstflater. Området utgjør ca. 562 dekar og grenser til industri, bolig, idrettsanlegg o.l. I gjeldende kommuneplan er området avsatt til næring og friområde. Området omfattes av to reguleringsplaner: områderegulering 381 Treklyngen i nord som bl.a. åpner for industri, og eldre reguleringsplan 155 Hovsmarka i sør som regulerer deler av området til friområde og friluftsområde.

I forslaget til ny kommuneplan som har vært lagt ut på høring og offentlig ettersyn, er det lagt inn et areal til forretning (FOR_N1) nord i planområdet, tiltenkt handel med plasskrevende varer.

Formålet med planarbeidet er å legge til rette for industri, lager, logistikk og forretning med plasskrevende handel (bil, trevare og plantesenter). Det er tenkt tilrettelagt for inntil 130 000 m² BRA forretningsareal. Det ønskes tilrettelagt for en økt utnyttelsesgrad fra 50 % til 80 % BYA og en økt byggehøyde fra ca. 10 til 14 meter på deler av området, fra gjeldende områderegulering.

Videre skisseres det at planarbeidet skal medta: «... kryss Årbogveien X E16 med tilhørende holdeplass, annen veggrunn, grøntarealer og fortau langs E16, sammen med gangforbindelse (turveg) mot Hønefoss by» iht. rekkefølgekrav i områdereguleringen. Det skisseres at det skal sees på alternativ løsning til regulert gang- og sykkelvei langs E16 i områdereguleringen. Planarbeidet skal videre: «... lage et godt tilrettelagt område for god folkehelse og friluftsliv,

PLAN plan og miljø

Postadresse: Postboks 3563, 3007 DRAMMEN
Besøksadresse: Hauges gate 89, 3019 Drammen
Telefon: 32 80 85 00

E-post: post@bfk.no
Internett: www.bfk.no
Org.nr.: 930580260

som en kompensasjon for næringsarealene som utvikles.» Det skisseres videreføring av friområde i den søndre delen av planområdet, samt tilrettelegging med merkede grusstier og fortau gjennom utbyggingsfeltet.

Planarbeidet er vurdert å ikke utløse krav om konsekvensutredning. Det skisseres bl.a. utredninger av støy, landskap, naturmangfold i GS og kulturminner i GS. Vi går ut fra at det med de to sistnevnte utredningstema menes den søndre delen av området. Diverse andre utredninger er også nevnt, bl.a. Barn og unge – skolevei.

Merknader

Forholdet til overordnet plan:

Området er dels avsatt til næringsformål i gjeldende kommuneplan, i henhold til områdereguleringen. Det er i forslag til ny kommuneplan foreslått lagt inn arealformål forretning på deler av byggeområdet lengst nord, tiltenkt handel med plasskrevende varer. Vi forstår det slik at det er fremmet innsigelse til det konkrete forslaget i arealdelen av Statens Vegvesen. Arealbruk bør avklares helhetlig i overordnet plan, og vi vurderer at planarbeidet burde avvente vedtak av kommuneplanens arealdel og avklaringene der når det gjelder den fremtidige arealbruken for området.

Forholdet til konsekvensutredningsforskriften:

Det er i oversendelsen redegjort for forholdet til konsekvensutredningsforskriften. Her er det vurdert at tiltaket: «...er i henhold til overordnet plan – delen omfattet av forretning og turveg vil innlemmes ved vedtak av kommuneplanens arealdel – og er KU-vurdert i denne prosessen.» Videre er det vurdert at tiltaket faller utenfor vedlegg 1 punkt 24: «Næringsbygg, bygg for offentlig eller privat tjenesteyting og bygg til allmennyttige formål med et bruksareal på mer enn 15 000 m²», fordi det ikke skal oppføres enkeltbygg større enn 15 000m².

Videre er det gjort en kortfattet vurdering etter § 10 i forskriften om det er tiltak (etter vedlegg II) som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, og derav utløser krav om konsekvensutredning. Det er ikke presisert hvilke(t) punkt(er) i vedlegg II som er aktuelle, men det er vurdert at krav til konsekvensutredning ikke utløses.

Innspill:

Det aktuelle byggeområdet i områdereguleringsplanen (felt I) omfatter et større område enn det som inngår i den nordre delen av det varslede planområdet. Det går frem av oversendelsen at det ønskes å øke utnyttelsesgraden vesentlig fra det som bestemmelsene åpner for innenfor felt I. Vi forstår det slik at det samtidig planlegges for videre utbygging

innenfor felt I i tilgrensende planarbeid. Vi mener dette må sees på helhetlig, og forstår det slik at det innenfor det som tilsvarer felt I i områdereguleringen kan bli lagt opp til en høyere utnyttelse enn det som er tiltenkt i områdereguleringen. Det går videre frem at det ønskes tilrettelagt for bl.a. inntil 130 000 m² BRA forretningsareal. Det er i den sammenhengen vist til at det er gjort en konsekvensutredning på overordnet nivå for bl.a. forretning gjennom kommuneplanprosessen.

Vi viser til det som står i konsekvensutredningsveilederen ([Konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven](#)) om unntakene i §§ 6b og 8a (unntak fra KU-plikt når det konkrete tiltaket er konsekvensutredet i en tidligere plan og der reguleringsplanen er i samsvar med denne tidligere planen). Her går det frem at: «Bestemmelsene i §§ 6 b og 8 a, setter to vilkår til når et unntak fra KU-plikt kan påberopes for en reguleringsplan. Det konkrete tiltaket (dvs. prosjekttiltaket som beskrevet i reguleringsplanen) må ha vært utredet på et tiltaksnivå tidligere (se pkt. 1.1 siste avsnitt), og reguleringsplanen for tiltaket må være i samsvar med denne tidligere planen. Unntaket gjelder ikke dersom det bare er gjort en overordnet konsekvensutredning for omdisponering av arealer til utbyggingsformål, for eksempel i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel.» Vi kan ikke se at det er gjort en konsekvensutredning på tiltaksnivå av tilrettelegging for forretning innenfor området. Vi viser også til den økte utnyttelsen som det legges opp til, som ikke vil være i samsvar med gjeldende områderegulering.

Vi ber om en grundigere vurdering av forholdet til konsekvensutredningsforskriften.

Se eventuelt også departementets presisering av vedlegg I punkt 24 på side 40. Grensen på 15 000 m² er ikke tilknyttet enkeltbygg. Vi legger til grunn at det også sees på eventuelle øvrige punkter i vedlegg I som kan være relevante for planarbeidet. Dersom det likevel konkluderes med at tiltaket faller utenfor vedlegg I, vil vi vise til at det er flere momenter i § 10-vurdering enn det som fremkommer i oversendelsen. Vi viser til veilederen her: [veileder § 10](#). Ut fra våre ansvarsområder vil vi vise til at området er kartlagt som svært viktig friluftslivsområde i kommunens friluftslivskartlegging. Videre kan det være momenter når det gjelder naturmangfold med relevans for vurderingen, jf. eksempelvis det som fremkommer i konsekvensutredningen av forretningsarealet i forslaget til kommuneplan.

Plan og stedsutvikling:

Vi viser særskilt til Regional plan for areal og transport i Buskerud og Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken, St. Meld Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet samt Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging, som viktige føringer for planarbeidet. Her er det lagt til grunn bl.a. prinsipper for bruk og vern av areal og viktige hensyn som bør ivaretas i planleggingen, attraktiv stedsutvikling med mer. Videre vil vi vise til Plan- og bygningslovens § 3-1 hvor det bl.a. legges vekt på at planleggingen skal fremme befolkningens helse og legge til rette for gode bomiljøer.

Friluftsliv, landskap og nærmiljø m.m.:

Området omfatter areal kartlagt som svært viktig friluftslivsområde i kommunens friluftslivskartlegging, og ligger nært omkringliggende boligområder og fungerer i dag som nærturterreng. Fylkeskommunen forholder seg til at deler av området er avsatt til næringsformål og regulert til industri.

Vi anbefaler at det legges stor vekt på hensynet til friluftsliv og nærmiljø, og ber om at det redegjøres grundig for virkning på friluftslivshensyn i planforslaget. I sammenheng med landskaps- og friluftslivshensyn bør det i tillegg til å ivareta eksisterende stier, ivaretas skjermende terreng og vegetasjon i planforslaget, som kan fungere som buffer til bygningssmasse og installasjoner som det tilrettelegges for.

Det er bra at planarbeidet skal utrede virkning for landskapshensyn og at det skal utarbeides en støyutredning. Når det gjelder støy vil vi som et tilleggsmoment ut fra våre ansvarsområder trekke frem at det kan være relevant å beskrive og eventuelt synliggjøre støyvirkning for friluftslivsområder sammenlignet med dagens situasjon, jf. iht. støygrenser som skissert i støyretningslinja T-1442/2021.

Vi anbefaler videre at det utarbeides 3D-modell som viser perspektiv fra øyehøyde fra relevante punkter i terrenget for å få frem landskapsvirkning, og at illustrasjonen tar utgangspunkt i maksimal utbygging og høyder som planforslaget åpner for samt tilhørende terrenginngrep. Vi anbefaler at det legges vekt på avbøtende tiltak mht utforming, volum, plassering av bebyggelse og andre inngrep i terrenget for å begrense landskapsvirkning og skjemmende terrenginngrep samt material- og fargevalg på fasader.

Når det gjelder tilrettelegging for gang- og sykkelforbindelse gjennom området, må valg av løsning vurderes nøye i sammenheng med å ivareta funksjonen som forbindelsen skal ha. Dersom det skal vurderes en alternativ løsning, ber vi om at det sees på forbindelser som sikrer god tilgjengelighet fra nærliggende boligområder og bussholdeplasser og til arbeidsplassene. Andre viktige momenter som må vurderes er universell utforming, at det sikres tilstrekkelig belysning og at det sikres løsninger som kan ivareta at forbindelsen blir tilgjengelig hele året. Et spørsmål vi stiller er hvem som skal eie og drifte anlegget mht. vedlikehold, vinterbrøyting o.l. og hvordan dette vil ivaretas i praksis over tid? Vi vil komme tilbake til dette temaet ved høring og offentlig ettersyn.

Vi vil ellers vise til de regionale føringene knyttet til naturmangfold og vassdrag, som vi legger til grunn at ivaretas i planarbeidet. Når det gjelder eventuell kryssing av bekke- og vanndrag vil vi vise til at dersom det skal gjøres fysiske inngrep i vassdrag, og tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, må tiltaket vurderes etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Forskriften gjelder uavhengig av plan- og bygningsloven, og planprosessen. Fylkeskommunen er myndighet for vassdragstrekninger uten laks, sjøørret og/eller kreps. Mer informasjon og søknadsskjema finnes på våre nettsider.

ABC-prinsippet og handel:

Vi viser til de regionale føringene knyttet til ABC-prinsippet og lokalisering av ulike typer handel på side 15-16 her: [regional-plan-for-areal-og-transport-i-buskerud-2018-2035.pdf](#), som vi legger til grunn at ivaretas i planarbeidet.

Vannmiljø:

Fylkeskommunen ser det som positivt at planarbeidet har ført opp temaer som omfavner vannmiljø, naturmangfold på listen over temaer som skal utredes.

Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027, med tilhørende planretningslinjer, legger føringer for forvaltningen av vannet vårt. Vannet er delt inn i vannforekomster med konkrete miljømål fastsatt i vannforvaltningsplanen, i tråd med Vannforskriftens §§ 4-7. Det generelle målet er at alle vannforekomstene minst skal ha god økologisk og kjemisk tilstand, at dagens tilstand ikke skal forringes og, dersom tilstanden er dårligere enn god tilstand, skal det gjøres tiltak for å forbedre tilstanden.

Planarbeidet er vurdert til å ikke medføre overskridelser av grenseverdier for økologisk og kjemisk tilstand i vann, eller gi vesentlig forurensning til luft, vann, grunn, eller sedimenter. Buskerud fylkeskommune vil allikevel motivere til at dette følges opp også etter utførte tiltak i planarbeidet.

Tiltakene berører følgende vannforekomster:

- Furumo bekkefelt (vannettId 012-3333-R) hvor økologisk tilstand er vurdert som god. Bekkefeltet drenerer til:
- Ådalselva Svinefoss – Hovfoss (vannettId 012-3054-R) hvor økologisk tilstand er vurdert som moderat.

Buskerud fylkeskommune vil påpeke at det er registrert edelkreps og elvemusling både oppstrøms og nedstrøms i den sistnevnte vannforekomsten. Dette understreker viktigheten av at tiltakene i planarbeidet ikke forringer vannmiljøet i noen av de nevnte vannforekomstene, da disse artene er rødlistede og fungerer som bioindikatorer for vannkvalitet.

Vilt:

Mange viltarter er arealkrevende, og forflytter seg over lange avstander gjennom året. Det er essensielt at arealendringer og tiltak ikke skjærer av trekkruter eller viktige beitearealer. Ettersom skogstrukturer langs vassdrag er vanlige trekkruter for vilt, er det viktig at viltkartverk eller viltkyndige i kommunen konsulteres, slik at eventuelle konflikter avdekkes og effekten av tiltaket kan vurderes. Elgen er den arten med størst krav til en korridor, og

gjennom å sikre trekkveier for denne arten vil man samtidig ivareta interessene for en lang rekke andre viltarter.

Samferdsel:

Planområdet berører ikke fylkesveg direkte, men vil ha mulig adkomst via fv. 290, Hønengata.

Det vises til rekkefølgebestemmelsene for områdereguleringen Treklyngen, vedtatt 28.08.2014, der hvor det skal sikres adkomst til området fra E16, Ådalsvegen.

En annen mulig adkomst til planområdet er via Hovsveien. Hovsveien ledes ut i et kryss med fv. 290, som har en ÅDT på 14 000 hvorav 7 % andel er lange kjøretøy. Planforslaget vil generere en stor andel tunge kjøretøy ut på offentlig vegnett. Det må utarbeides en trafikkutredning som omfatter alle trafikantgrupper og som synliggjør de trafikkmessige virkningene utbyggingen vil ha på det offentlige vegnettet. Forholdet til dagens/fremtidig trafiksituasjon, trafikkavvikling, kollektivtrafikk og trafiksikkerhet for myke trafikanter (herunder trygg skoleveg) må belyses i utredningen. Videre må utredningen redegjøre for kapasiteten i krysset med fylkesvegen, samt dimensjonerende kjøretøy som skal benytte seg av krysset.

Hensynet til automatisk fredete kulturminner:

Når det gjelder automatisk fredete kulturminner, er deler av planområdet for Børdalsmoen og tilgrensende områder blitt arkeologisk registrert av fylkeskommunen tidligere, i forbindelse med ulike planer.

De arkeologiske undersøkelsene vitner om en omfattende bruk av området gjennom svært lang tid, og beretter om utnyttelse av utmarksressurser i form av fangst av elg og framstilling av trekull. De eldste dateringene fra utgravde anlegg går så mye som ca. 8000 år tilbake i tid, mens de yngste er fra 1300–1400-tallet i seinmiddelalderen.

Den søndre delen av området som nå inngår i planen for Børdalsmoen, er imidlertid ikke tidligere avklart med hensyn til automatisk fredete kulturminner. I lys av de fra tidligere påviste og undersøkte kulturminnene i nærområdet, anser vi at det er potensial for automatisk fredete kulturminner også i den søndre delen av planområdet.

For å avklare planens forhold til automatisk fredete kulturminner, ser Buskerud fylkeskommune at det er behov for å gjennomføre en arkeologisk registrering i de delene av planområdet som ikke tidligere er registrert av oss. Kravet er hjemlet i kulturminnelovens § 9. Utgifter til en slik gransking må dekkes av tiltakshaver, jf. kulturminnelovens § 10. På bakgrunn av det tilsendte materialet er omfanget av det arkeologiske arbeidet anslått til inntil

totalt 22 dagsverk, avhengig av om det gjøres funn eller ikke. Kostnadene for dette arbeidet beregnes til inntil kr 217 803,-. Vi gjør oppmerksom på at dette er et maksimumsbudsjett.

For mer utfyllende informasjon henvises det til eget brev med tilhørende budsjett, vedlagt.

Vennlig hilsen

Christina Ilmork Martinsen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Ringerike kommune - Reguleringsplan - PlanId 519 - 519 Børdalsmoen -Innspill med hensyn til automatisk fredete kulturminner - Krav om arkeologisk registrering
- 2 Bfk_ark.reg.-rapp.Treklyngen_Ringerike_Rapport_liten
- 3 BFK_ark.reg_§9-budsjett_Børdalsmoen_Ringerike

Saksbehandler plan: Christina Martinsen

Saksbehandler vannmiljø: Kåre-Jørgen Ingerø Bøe

Saksbehandler samferdsel: Eline Bakken Hekland

Saksbehandler arkeologi: Gaute Reitan

Kopi til:

RINGERIKE KOMMUNE

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

STATENS VEGVESEN

Dato: 11.12.2024

Notat

Ringerike kommune - Reguleringsplan - PlanId 519 - 519 Børdalsmoen - Innspill med hensyn til automatisk fredete kulturminner - Krav om arkeologisk registrering og tilhørende budsjett

Tidligere arkeologiske registreringer og utgravninger i området

Deler av planområdet for Børdalsmoen og tilgrensende områder er blitt arkeologisk registrert av fylkeskommunen tidligere, i forbindelse med ulike planer:

Reguleringsplan, saksnummer i Buskerud fylkeskommune sitt arkiv	Registrert år	Funn, aut. fredete kulturm.
Reguleringsplan for Hovsmarka næringsområde (99/00374-271)	2000	Ja
Reguleringsplan for Almemoen (03/03238)	2004	Ja
Reguleringsplan for Hovsmarka næringsområde, kontrollreg. (12/676)	2012	Ja
Reguleringsplan for Treklyngen (12/5549)	2013	Ja
Reguleringsplan for Hovsmarka skiløyper (2024/13663)	2024	Nei (men umiddelbart utenfor)

En mindre del av planområdet for rulleskianlegget i nederste rad i tabellen ovenfor (ca. 35 dekar) overlapper med PlanId 519 for Børdalsmoen ved Havresletta, mens omkring en halvdel av det aktuelle planområdet for Børdalsmoen ble arkeologisk registrert av fylkeskommunen i 2013 (jf. tabell, men se også nedenfor).

Videre skal det nevnes at det ved hagearbeid ved tunet på Børdalen, nå på grunn tilhørende gbnr. 90/75, er funnet et eggparti av en tynnakket, rettegget øks av bergart (ID 52654 i *Askeladden*, Riksantikvarens kulturminnedatabase). Øksa (C32175) er av en type som kan dateres til den første delen av yngre steinalder, i runde tall ca. 4000–3000 f.Kr.

Enkelte av kulturminnene som er påvist ved fylkeskommunens registreringer, har vært gjenstand for nærmere undersøkelser i regi av Kulturhistorisk museum (KHM), Universitetet i Oslo. Blant dem er Almemoen (jf. tabell over), hvor KHM i 2007 gravde ut fem fangstgroper og tre kullgroper i et område regulert til boligutbygging. Én av kullgropene ble C14-datert til tidlig middelalder, 1020–1170 e.Kr. De fem fangstgropene lå på rekke og hver av dem skal regnes som del av samme fangstsystem og rettet mot fangst av elg. Forkullede rester i bunnen av tre av dem, trolig spor etter innvendige, tømrete trekasser, ble C14-datert til eldre steinalder, innenfor ca. 6200–5600 f.Kr. Almemoen ligger umiddelbart øst for den søndre halvdel av planområdet for Børdalsmoen og øst for Ådalsveien/E16.

KHM gjennomførte også arkeologisk utgravning i området så seint som i 2023, i forbindelse med en reguleringsplan for Treklyngen (jf. tabell) og basert på en dispensasjon fra kulturminneloven innvilget i 2014. Her ble fire fangstgroper for elg og fire kullgroper samt en grop med ukjent funksjon undersøkt. Av fangstgropene ble én C14-datert til eldre bronsealder (innenfor ca. 1900–1200 f.Kr.),

to til yngre bronsealder/førromersk jernalder (innenfor ca. 700–200 f.Kr.), og den siste til seinmiddelalderen (1400-tallet). To av kullgropene ble også datert, med resultat til seinmiddelalderen (1300–1400-tallet).

Krav om arkeologisk registrering

I forbindelse med reguleringsplanen for Treklyngen i 2013 ble det utført arkeologisk registrering i området. Registreringen i 2013 omfattet den nordlige halvdel av det totalt 562 dekar store planområdet som nå inngår i planen for Børdalsmoen og som er regulert til utbygging i gjeldende områderegulering. Som påpekt er også de kjente automatisk fredete kulturminnene i den nordlige delen også dispensert og utgravd. I den nordlige delen av planområdet regner vi derfor undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 som oppfylt, og vi har ikke behov for å undersøke dette ytterligere.

Den sørlige halvdel av planområdet, et areal på drøyt 300 dekar, er derimot ikke tidligere registrert – se kart nedenfor og vedlagte registreringsrapport fra 2013.

Som det framkommer av oppsummeringen ovenfor, inngår planen for Børdalsmoen i et miljø som er rikt på automatisk fredete kulturminner i form av spor etter utnyttelse av ulike utmarksressurser over svært lang tid. En foreløpig gransking av *LiDAR*-data (flybåren bakkescan) fra området tyder på at det fins flere menneskeskapte anlegg også i den sørlige delen av planområdet.

I lys av dette vil fylkeskommunen derfor kreve at det gjennomføres en arkeologisk registrering. Registreringen vil da kun ta for seg den sørlige og tidligere ikke registrerte halvdel av planområdet. Da området består av utmark, vil registreringen gjennomføres ved hjelp av en visuell overflateregistrering, alternativt supplert med små inngrep med spade for å bekrefte strukturer som kulturminner eller for å ta ut dateringsmateriale. Den arkeologiske registreringen vil ikke minst ta sikte på å avklare om formasjonene som er oppdaget i *LiDAR*-dataene kan være automatisk fredete kulturminner.

Kravet om arkeologisk registrering er hjemlet i kulturminnelovens § 9. Utgiftene til en slik undersøkelse må dekkes av tiltakshaver, jf. kulturminnelovens § 10. Vi gjør oppmerksom på at en regulering til LNF og grønn struktur også er arealformål som tilrettelegger for ulike former for drift som *kan* komme i konflikt med kulturminner. Kulturminnelovens § 9 må i disse tilfellene oppfylles på en slik måte at kulturminnemyndigheten kan uttale seg til planen.

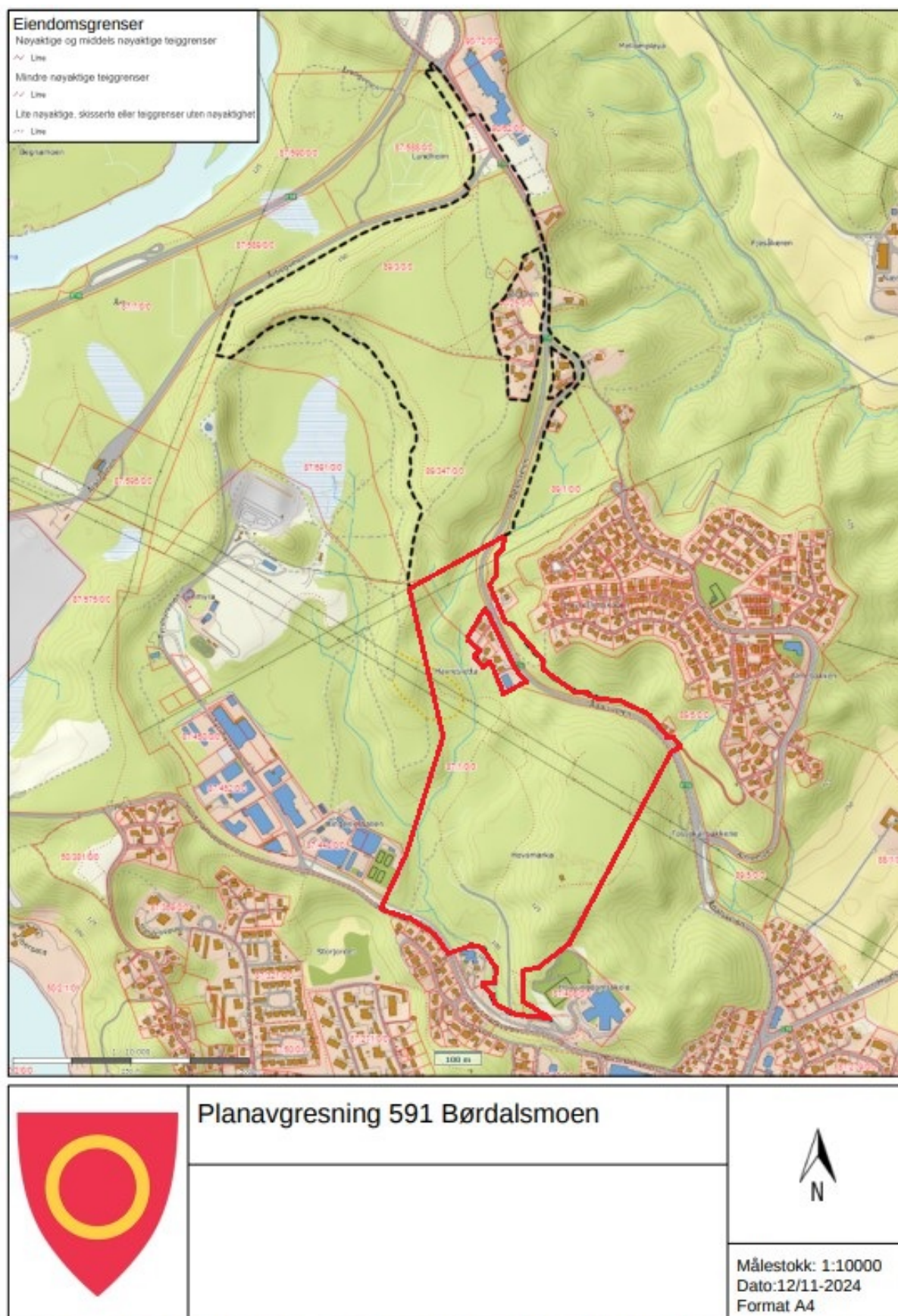
Fylkeskommunen kan ikke si seg enig i arealbruken uten at kjente kulturminneverdier er hensyntatt i en reguleringsplan, jf. kulturminneloven § 8, fjerde ledd. Man kan i utgangspunktet bare unngå et registreringskrav der eventuelle hensynssoner i praksis legger opp til et graveforbud. Dette bør vi i tilfelle diskutere nærmere.

Videre saksgang

Avklaring av forholdet til automatisk fredete kulturminner bør gjøres tidligst mulig i planprosessen. Hvis en arkeologisk registrering først gjennomføres ved offentlig ettersyn, kan dette medføre behov for forlenget høringsfrist. Kommunen er ansvarlig for at forholdet til automatisk fredete kulturminner er avklart før planen vedtas. Dersom det ikke er tatt hensyn til eventuelle kulturminner på en tilfredsstillende måte, kan det være aktuelt å reise innsigelse til et seinere planforslag.

Omfang og budsjett for den arkeologiske registreringen

På bakgrunn av det tilsendte materialet er omfanget av det arkeologiske feltarbeidet anslått til *inntil* 14 dagsverk i felt (inkl. oppfølging fra saksbehandler og budsjettansvarlig) og *inntil* totalt 8 dagsverk til for- og etterarbeid. De totale registreringskostnadene er stipulert til *inntil* kr 217 803,-. Vi understreker at dette er et maksimumsbudsjett. Budsjettet er utarbeidet i henhold til

Det tas forbehold om evt. feil/mangler i kartgrunnlaget. I forbindelse med prosjektering/anleggsarbeid må aktuelle faginstans i kommunen kontaktes.

Den arkeologiske registreringen vil begrenses til den sørlige delen av planområdet, her markert med rødt. Det etablerte boligfeltet ved Havresletta inngår ikke i planen, og følgelig heller ikke i den arkeologiske registreringen.

Riksantikvarens retningslinjer for budsjettering og gjennomføring av arkeologiske registreringer. Vi fakturerer kun for medgått tid og kostnader til registreringen: Dersom arbeidet tar kortere tid og/eller det sendes inn færre dateringsprøver enn beregnet, vil kostnaden selvsagt bli redusert. Se vedlagt budsjett.

Merk også at det vedlagte budsjettet er indeksregulert og basert på 2025-priser og -satser, men at 2025-satsen for kost ikke ennå er klar. Endelig faktura vil være i tråd med satser og priser som gjelder på det tidspunktet feltarbeidet er gjennomført.

Fylkeskommunens beslutning om omfanget av undersøkelsene er ikke et enkeltvedtak, og kan dermed ikke påklages. Tiltakshaver kan likevel be Riksantikvaren vurdere rimeligheten i omfanget av undersøkelsene.

Bestilling av arkeologisk registrering

Vi ber om at vedlagte kostnadsoverslag på inntil kr. 217 803,- vurderes av tiltakshaver, og at eventuell aksept returneres skriftlig. Vi kan ikke sette i gang arkeologisk registrering før vi har mottatt skriftlig aksept til e-post: post@bfk.no. E-posten merkes med vårt saksnummer 2024/20204. Det skal også opplyses om fakturaadresse.

Vi gjør oppmerksom på at arkeologiske registreringer bare kan foretas når bakken er snø- og telefri. Da det er stor pågang, spesielt på høsten, må bestilling gjøres i god tid for å sikre fremdriften i planarbeidet. Avklaring av forholdet til kulturminner bør gjøres tidligst mulig i planprosessen. Hvis registreringen først gjennomføres ved offentlig ettersyn, kan dette medføre behov for forlenget høringsfrist. Kommunen er ansvarlig for at forholdet til automatisk fredete kulturminner er avklart før planen vedtas.

Gaute Reitan

Rådgiver/arkeolog

Til

Christina Ilmork Martinsen

PLAN PLAN/MILJØ - PLAN plan og miljø

Kopi

Vedlegg

- 1 Bfk_ark.reg.-rapp.Treklyngen_Ringerike_Rapport_liten
- 2 Ringerike kommune - Reguleringsplan - PlanId 519 - 519 Børdalsmoen -Innspill med hensyn til automatisk fredete kulturminner - Krav om arkeologisk registrering
- 3 BFK_ark.reg_§9-budsjett_Børdalsmoen_Ringerike

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Treklyngen

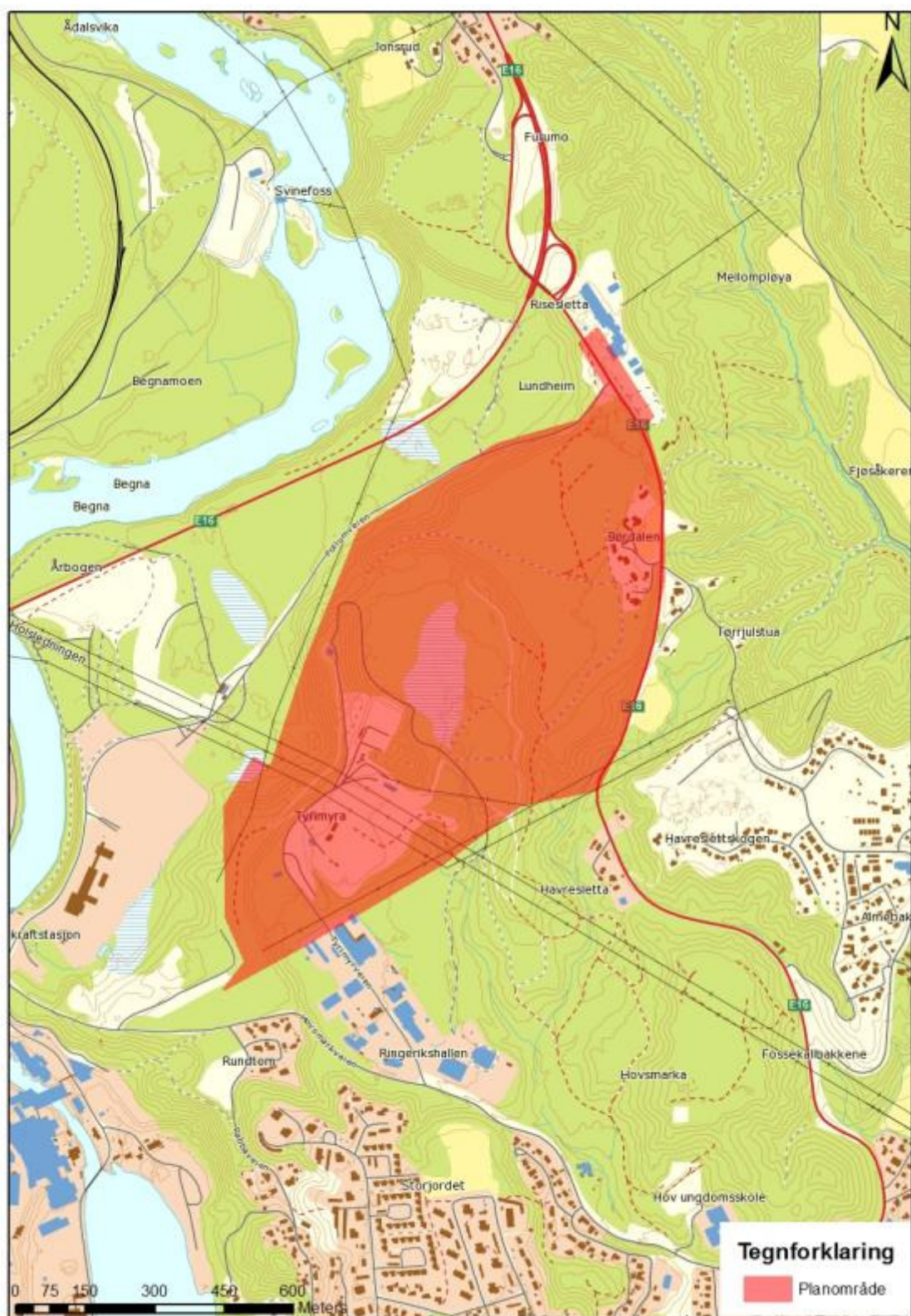
2012/55492714. Ringerike.

Saksnavn	Treklyngen		
Saksnummer	2012/55492714		
Kommune	Ringerike		
Gårdsnavn	Nordre Alme, Nedre Alme, Hov Gård m/flere		
Gårds- og bruksnummer	89/3, 89/1, 87/1, 87/101 m/flere		
Tiltakshaver	Follum Eiendom AS		
Adresse	Follumveien 100, 3515 Hønefoss		
Registrering utført	18.09.13 – 25.09.13	Av	Terje Enerstvedt Anja S. Melvær Heidi Eltoft
Rapport ferdigstilt	06.12.2013	Av	Terje Enerstvedt
Metode	☒ Overflateregistrering ☐ Sjakting ☒ Prøvestikk ☐ Annet		
Fotodokumentasjon	Hyperlink til fotomappe		
Kulturminner	Type	IDnr	
Automatisk fredete kulturminner i planområdet	Fangstgrop Kullgrop	173459-1, 173459-2, 173459-3, 173459-4, 173463 173394-1, 173394-2, 173405, 173411, 173417	
Ikke fredete kulturminner i planområdet	Kullmile	173465	
Faglige konklusjoner	☐ Planen er <u>ikke</u> i konflikt med kulturminner ☒ Planen er i konflikt med automatisk fredete kulturminner ☐ Planen er i konflikt med ikke fredete arkeologiske kulturminner		
Sakstype	☒ Reguleringsplan ☐ Kommunedelplan ☐ Mindre privat tiltak ☐ Større privat tiltak ☐ Landbruksvei ☐ Nydyrking		

Innhold

1.	BAKGRUNN FOR PLANEN	5
2.	SAMMENDRAG	5
3.	DELTAKERE OG TIDSROM	5
4.	OMRÅDET	5
5.	GÅRDSHISTORIE	6
6.	STRATEGI OG METODE	6
7.	REGISTRERINGENS FORLØP OG RESULTATER	7
7.1	Terrenget i nordlig del	7
7.1.1	<i>Prøvestikk ved funnsted av tynnakkete steinøks (ID 52654)</i>	8
7.2	Terrenget i sørlige del	9
7.3	Automatisk fredete kulturminner	10
7.3.1	<i>Kullgroper</i>	11
7.3.2	<i>Fangstgroper</i>	14
7.4	Ikke fredete kulturminner	17
7.4.1	<i>Kullmile, ID 173465</i>	17
8.	KONKLUSJON	18
	Ved kulturminner	18
9.	VEDLEGG	19
9.1	Fotoliste	19
9.2	Strukturliste	20
9.3	Figurliste	20

Figur 1: Oversiktskart over planområdet.

1. Bakgrunn for planen

Bakgrunnen for planen er to forslag til regulering av området. Et av forslagene er at området på 680 daa skal reguleres til skogsrelatert industri. Det andre forslaget innebærer at området skal reguleres med sikte på boligutbygging. Det er ikke tidligere gjort funn av automatiske fredete kulturminner innen for planområdet, men det er gjort funn av eggen på en tynnakket steinøks (ID 52654). Tynnakkede økser er et vanlig redskap fra yngre steinalder. Det er og registrert flere kullfremstillingsanlegg i området, men utenfor planområdet. På bakgrunn av de forskjellige funn i området var det hensiktsmessig å gjennomføre en registrering av planområdet.

2. Sammendrag

Den arkeologiske registreringen i området resulterte i funn av fem kullgroper og fem fangstgroper. Funnene er automatisk fredete kulturminner og i konflikt med reguleringsplanen. Det ble og funnet en kullmile, som er registrert som et nyere tids kulturminne, altså ikke fredet (se figur 7).

3. Deltakere og tidsrom

Feltarbeidet startet den 18. September 2013 og ble avsluttet den 25. september 2013. Arbeidet ble utført av Heidi Eltoft, Anja S. Melvær og Terje Enerstvedt, hvor sistnevnte hadde prosjekt- og rapportansvar. Været var hovedsakelig fint hvor det var en dag med regn. Antall timer brukt i felt er 82 timer, og det ble brukt 65 timer på for- og etterarbeid. Det er også brukt 2 timer på generell saksbehandling. Totalt er det brukt 149 timer på prosjektet.

4. Området

Planområdet ligger i Ringerike kommune, og benyttes i dag som et turområde av nærliggende boligområder. I den sørlige delen er det asfalterte gangveier på deler av området, og industri dominerer deler av området. Industrien omfatter større bygninger, utearealer og veianlegg.

Det er tidligere blitt registrert løsfunn innenfor planområdet. Funnene omfatter en haug-/groplokalitet (ID 71173), og en del av en tynnakket steinøks (ID 52654). I området rundt planområdet, er det tidligere registrert flere fredete kulturminner, blant annet fire kullfremstillingsanlegg (ID 5924, ID 15480, ID 157510, ID 157511), et fangstanlegg (ID 60651), og et veianlegg (ID 138465).

5. Gårdshistorie

Gården Alme og Hov blir begge nevnt av O. Rygh i *Norske Gaardnavne*. Han skriver følgende:

89. Alme. Udt. æ2fme. -- i Allme [DN. IV 367, 1369](#)(Paa-tegning: Almer). Alm NRJ. IV 148, 1528. Alme 1578. 1595. 1604. 1/1, 1/2. Allmb 1617. Alme 1657 (2 Gaarde). Alme 1723 (ligesaa). Navnet er en gammel Dativform af Trænavnet almr. Jfr. GN. 78.

87. Hov. Udt. hå:v. -- [Hoff j Vangs zogen [DN. XIII 831](#) c. 1560. Hoff udi Ulleraal i Vangs Bøygden Dipl. af 1575, gjengivet af Wiel XXX S. 145]. Hoff NRJ. IV 146. 237, 1528. St. 172. 1578. 1595. 1604.1/1. Houff 1617. Hoff 1657. 1723. Oldn. hof n., hedensk Tempel (Indl. S. 55 f.): et saadant har vistnok engang staaet paa Gaardens Grund.

6. Strategi og metode

Ut fra størrelsen på planområdet, flora og tidligere registrerte kulturminner i området ble det fokusert på overflaterregistrering. Overflaterregistrering innebærer å saumfare området etter synlige kulturminner. Det ble og bestemt å grave flere prøvestikk i området der den tynnakkede øksen hadde blitt funnet. Prøvestikk innebærer å grave hull i bakken for hånd for å påvise steinalderlokaliteter.

Området har en naturlig inndeling med et furuskogområde i nord og et granskogområde i sør med en myr i midten, og industriområde helt sør (se figur 1). Det nordligste området var lett å befare på grunn av åpen og oversiktlig flora (se figur 4), man valgte derfor å starte der. Dokumenteringen ble gjort med bilder, innmåling med c-pos (gps innmåling), og en generell innmåling av kulturminnene.

7. Registreringens forløp og resultater

7.1 Terrenget i nordlig del

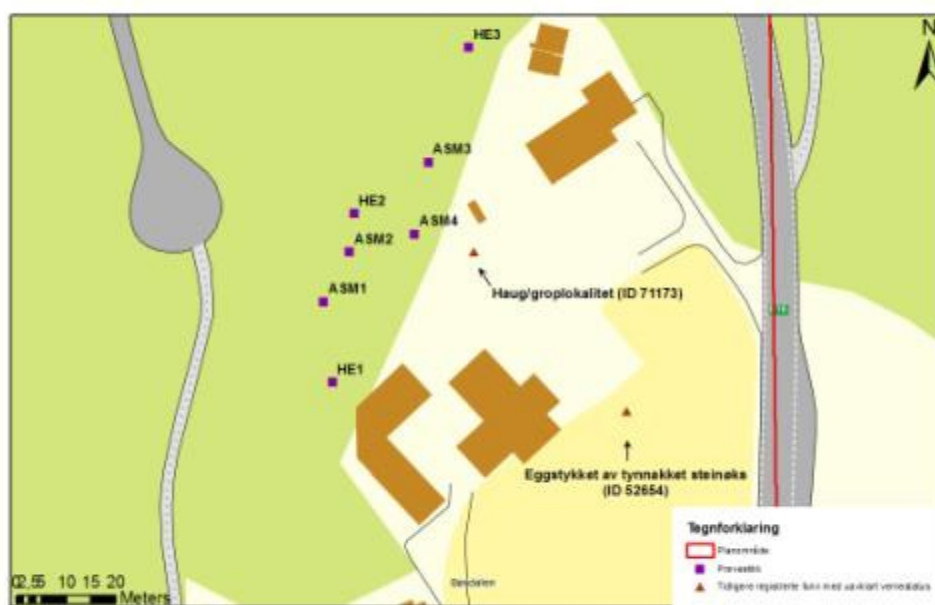
Den nordlige delen av planområdet (se figur 1) besto av en naturlig flate med tydelige topografiske avgrensninger mot plangrensen. En bratt skråning strakk seg fra det nordvestlige hjørnet til den sørøstlige delen. Follumveien går delvis langs denne skråningen og planområdet. I nord og øst er planområdet avgrenset av E-16 og bolighus. Floraen består av åpen furuskog, med noe innslag av lyng og mose på skogsbunnen (se figur 4). Den nordligste flaten er et gammelt hogstfelt. Området var tydelig preget av å være et friluftsområde med godt anlagte stier og flere orienteringsposter.

Figur 2: Oversiktsbilde over planområdet i nord (venstre), skråning fra platå i nord ned mot området i sør (høyre)

7.1.1 Prøvestikk ved funnsted av tynnakkete steinøks (ID 52654)

Det ble gravd syv prøvestikk (se figur 2) nordøst i planområdet, for å påvise eventuelle steinalderlokaliteter. Prøvestikkene ble gravd i nærheten av funnstedet for den tynnakkete øksen (ID 52654) og haug-/groplokaliteten (ID 71173). Alle prøvestikkene var negative. Prøvestikket ASM4 var i en gammel fylling.

Figur 3: Oversiktskart over prøvestikk

Figur 4: Prøvestikk ASM 3 (venstre) og ASM 1 (høyre)

7.2 Terrenget i sørlige del

Den sørlige delen av planområde (se figur 1) er preget av en myr og et industriområde som ligger i midten og den sørlige delen av planområdet. Store deler av dette området var derfor ikke mulig eller hensiktsmessig å befare. Området har en naturlig avgrensning i sørvest / vest i form av en morenerygg. Floraen på moreneryggen består av åpen furuskog og lyng på skogbunnen. Ellers er området preget av granskog, mose og fuktige områder. Den sørlige delen var og et godt anlagt friluftsområde med asfalterte turstier og flere orienteringsposter rundt myra.

Figur 5: Oversiktsbilde over planområdet i sør, gangvei anlagt rundt myr

Figur 6: Oversiktsbilde over planområdet i sør, skogsbilvei

7.3 Automatisk fredete kulturminner

Innen for planområdet ble det funnet totalt 10 automatisk fredete kulturminner, som besto av kullgroper og fangstgroper (se figur 7).

Figur 7: Oversiktskart over automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet

7.3.1 Kullgroper

På den sørlige delen ble det funnet fem kullgroper. Kullgrop 1 (ID 173394-1) og kullgrop 2 (ID 173394-2) lå såpass nærme hverandre at de blir registrert som en lokalitet (ID 173394).

Figur 8: Oversiktskart over kullgroper

Figur 9: Kullgrop 1, ID 173394-1

Kullgrop 1, ID 173394-1

Ingen tydelig voll. Oval/Rektangulær form. Ligger ca. 3m SØ for kullgrop 2, vest for gangvei.

Mål SØ-NV, ytre mål: 2,6 m, indre mål: 1,8 m, bunn: 1,5 x 0,6 m. Dybde: 26 cm.

Figur 10: Kullgrop 2, ID 173394-2

Kullgrop 2, ID 173394-2

Oval form på bunnplan. Ligger i relativt tett granskog vest for gangvei. Forholdsvis tørt terreng.

Mål SØ-NV, ytre mål: 4,5 m, topp voll: 3,2 m, indre mål: 2,6 m, bunn: 1 x 0,8 m. Dybde: 60 cm.

Mål Ø-V, ytre mål: 5 m, topp voll: 3,7 m, indre mål: 2 m, bunn: 1 x 0,8 m. Dybde: 60 cm.

Figur 11: Kullgrop 3, ID 173405

Kullgrop 3, ID 173405

Svakt markert voll. Gropen ligger på tørr flate rett øst for myr og vest for gangvei. Relativt tett granskog med mosekledd skogbunn. Mål NØ-SV, ytre mål: 7,5 m, topp voll: 5,7 m, indre mål: 3,8 m, bunn: 1,4 x 1 m. Dybde: 95 cm. Mål NV-SØ, ytre mål: 6,3 m, topp voll: 4,8 m, indre mål: 3,2 m,

bunn: 1,4 x 1 m. Dybde: 95 cm.

Figur 12: Kullgrop 4, ID 173411

Kullgrop 4, ID 173411

Sirkulær form på bunnplan. Ligger øst for veien som går rundt myra, i forholdsvis tett granskog ved skråning opp mot platå.

Mål N-S, ytre mål: 7 m, topp voll: 4,5 m, indre mål: 3,2 m, bunn: 1,2 x 1,2 m. Dybde: 65 cm.

Figur 13: Kullgrop 5, ID 173417

Kullgrop 5, ID 173417

Oval form på bunnplan, og markert voll. Tydelig kullag i N, noe kullstøv i S. Gropen ligger NV for kullmila i gran og furuskog. Mål Ø-V, ytre mål: 7,2 m, topp voll: 4,4 m, indre mål: 2,3 m, bunn: 1,5 x 0,7 m. Dybde: 56 cm.

Mål N-S, ytre mål: 6,8 m, topp voll: 5,6 m, indre mål: 3,7 m, bunn: 1,5 x 0,7 m. Dybde: 56 cm.

7.3.2 Fangstgroper

På den nordlige delen ble det under registreringen funnet fem fangstgroper. Fire av de fem fangstgropene som ble funnet var plassert forholdsvis tett langs med en bratt skråning, de er derfor definert som en lokalitet.

Figur 14: Oversiktskart over fangstgroper

Figur 15: Fangstgrop 1, ID 173459-1

Fangstgrop 1, ID 173459-1

Ligger i svakt hellende terreng på kanten av skråning.

Mål V/NV- Ø/SØ, ytre mål: 7,4 m, topp voll: 5,7 m, indre mål: 4,7 m, bunn: 1,2 x 1,1 m. Dybde: 80 cm.

Figur 16: Fangstgrop 2, ID 173459-2

Fangstgrop 2, ID 173459-2

Ingen tydelig voll. Ligger S/SV for fangstgrop 1.

Mål NØ-SV, ytre mål: 7 m, indre mål: 5 m, bunn: 1,6 x 0,8 m. Dybde: 140 cm.

Mål V - Ø, ytre mål: 6 m, indre mål: 4 m, bunn: 1,6 x 0,8 m. Dybde: 140 cm.

Figur 17: Fangstgrop 3, ID 173459-3

Fangstgrop 3, ID 173459-3

Mye søppel i bunn av grop som påvirker dybde og bunnplan. I NV grenser vollen mot fangstgrop 4. Mål NV-SØ, ytre mål: 8,5 m, topp voll: 6,9 m, indre mål: 6,3 m, bunn: 1,6 x 2 m. Dybde: 80 cm.

Figur 18: Fangstgrop 4, ID 173459-4

Fangstgrop 4, ID 173459-4

Mye kvist i groppen, som påvirker dybde og bunnplan. En sti er anlagt oppå vollen på den ene siden.

Mål S/SØ, ytre mål: 8,3 m, topp voll: 6,2 m, indre mål: 4,7 m, bunn: 2,5 x 2 m. Dybde: 125 cm.

Mål N-S, ytre mål: 8,1 m, topp voll: 7 m, indre mål: 5,5 m, bunn: 2,5 x 2 m. Dybde: 125 cm.

Figur 19: Fangstgrop 5, ID 173463

Fangstgrop 5, ID 173463

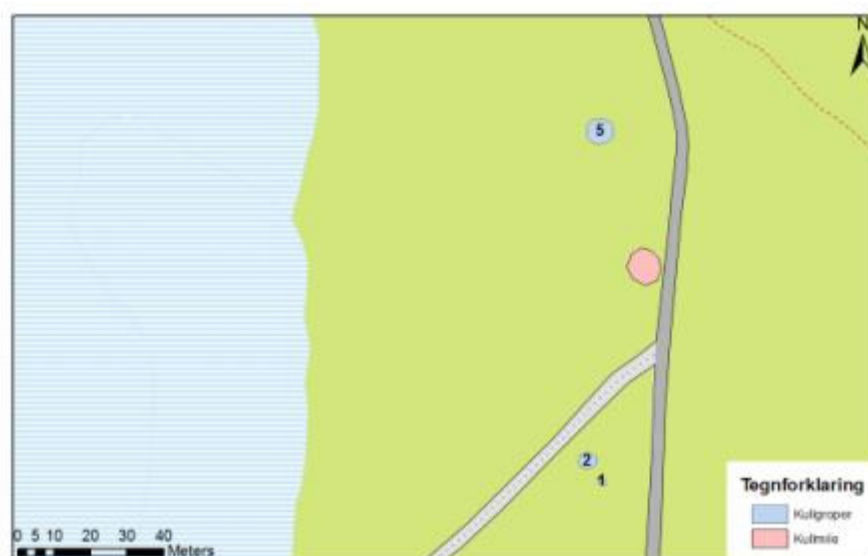
Ligger i flatt og åpent terreng.

Mål N/NØ – S/SV, ytre mål: 7,7 m, topp voll: 5,5 m, indre mål: 4,4 m, bunn: 1,1 x 0,8 m. Dybde: 115 cm.

7.4 Ikke fredete kulturminner

7.4.1 Kullmile, ID 173465

Det ble og gjort funn av en kullmile som ligger rett vest for gangveien. Profilen og store kullbiter ligger fremme i dagen. Kullmilen er ikke fredet og blir registrert som et nyere tids kulturminne.

Figur 20: Oversiktskart over kullmile

Figur 21: Kullmile sett fra gangvei

8. Konklusjon

Ved kulturminner

Kullgropene og fangstgropene som ble funnet er alle automatisk fredete kulturminner i henhold til §4 i kulturminneloven. Automatisk fredete kulturminner har en sikringssone på 5 meter.

Med denne rapporten må §9 i kulturminneloven ansees for å være oppfylt.

DRAMMEN 06.12.13

Feltleder

9. Vedlegg

9.1 Fotoliste

Fotonummer:	Motiv:	Tatt mot:	Dato/Sign.:
431	Skog på platå sør i området	V	19/9-13 ASM
433	Kullgrop 4	N/NV	20/9-13 ASM
436	Fangstgrop nr. 5 midt på platå	S/SØ	23/9-13 ASM
437	Fangstgrop nr. 5 midt på platå	S/SØ	23/9-13 ASM
438	Fangstgrop nr. 5 midt på platå	S/SØ	23/9-13 ASM
439	Fangstgrop nr. 5 midt på platå	N/NV	23/9-13 ASM
440	Fangstgrop nr. 1 ved kanten av bratt skråning	S	23/9-13 ASM
441	Fangstgrop nr. 1 ved kanten av bratt skråning	S/SØ	23/9-13 ASM
442	Fangstgrop nr. 2 ved kanten av bratt skråning	V	24/9-13 ASM
443	Fangstgrop nr. 2 ved kanten av bratt skråning	S	24/9-13 ASM
444	Fangstgrop nr. 2 ved kanten av bratt skråning	N	24/9-13 ASM
445	Fangstgrop nr. 3	NØ	24/9-13 TEN
446	Fangstgrop nr. 3	N	24/9-13 TEN
447	Fangstgrop nr. 3	SØ	24/9-13 TEN
448	Fangstgrop nr. 4 ved kanten av bratt skråning	S	24/9-13 ASM
449	Fangstgrop nr. 4 ved kanten av bratt skråning	S/SØ	24/9-13 ASM
450	Fangstgrop nr. 4 ved kanten av bratt skråning	N/NØ	24/9-13 ASM
451	Skråning V og SV for fangstgrop 3+4	V	24/9-13 TEN
452	Skråning mellom fangstgrop 1+2	S/SØ	24/9-13 TEN
453	Skråning ved fangstgrop 1	S/SØ	24/9-13 TEN
454	Kullgrop 3	SØ	24/9-13 HE
455	Kullgrop 3	NV	24/9-13 HE
456	Kullgrop 3	NV	24/9-13 HE
457	Kullgrop 2	V	24/9-13 TEN
458	Kullgrop 2	Ø	24/9-13 TEN
459	Oversiktsbilde langs sti på nedre del. Kullgrop nr 4 til venstre for orienteringspost	S	25/9-13 TEN
460	Kullmile	Ø	25/9-13 TEN
461	Nærbilde av kull i profil av kullmile	Ø	25/9-13 TEN
462	Oversiktsbilde av sti. Kullgrop 1+2 til venstre for sti.	Ø	25/9-13 TEN
463	Kullmile	V	25/9-13 TEN
464	ASM 3 (negativt, ikke tegnet)	Ø	25/9-13 TEN

465	ASM 1 (negativt, ikke tegnet)	Ø	25/9-13 TEN
466	Kullgrop 5	N	25/9-13 TEN
467	Kullgrop 5	V	25/9-13 TEN
468	Kullmile profil u/målesokk	V	25/9-13 TEN
469	Kullmile profil m/måletokk	V	25/9-13 TEN
470	Kullmile profil m/målestokk	V	25/9-13 TEN

9.2 Strukturliste

ID 173394-1	Kullgrop 1
ID 173394-2	Kullgrop 2
ID 173405	Kullgrop 3
ID 173411	Kullgrop 4
ID 173417	Kullgrop 5
ID 173459-1	Fangstgrop 1
ID 173459-2	Fangstgrop 2
ID 173459-3	Fangstgrop 3
ID 173459-4	Fangstgrop 4
ID 173463	Fangstgrop 5
ID 173465	Kullmile

9.3 Figurliste

Figur 1: Oversiktskart over planområdet	4
Figur 2: Oversiktskart over prøvestikk	8
Figur 3: Prøvestikk ASM 3 (venstre) og ASM 1 (høyre)	8
Figur 4: Oversiktsbilde over planområdet i nord (venstre), skråning fra platå i nord ned mot området i sør (høyre)	7
Figur 5: Oversiktsbilde over planområdet i sør, gangvei anlagt rundt myr	9
Figur 6: Oversiktsbilde over planområdet i sør, skogsbilvei	9
Figur 7: Oversiktskart over automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet	10
Figur 8: Oversiktskart over kullgroper.....	11
Figur 9: Kullgrop 1, ID 173394-1.....	12
Figur 10: Kullgrop 2, ID 173394-2.....	12
Figur 11: Kullgrop 3, ID 173405	12
Figur 12: Kullgrop 4, ID 173411	13
Figur 13: Kullgrop 5, ID 173417	13
Figur 14: Oversiktskart over fangstgroper	14
Figur 15: Fangstgrop 1, ID 173459-1	15
Figur 16: Fangstgrop 2, ID 173459-2	15
Figur 17: Fangstgrop 3, ID 173459-3	15

Figur 18: Fangstgrop 4, ID 173459-4	16
Figur 19: Fangstgrop 5, ID 173463	16
Figur 20: Oversiktskart over kullmile	17
Figur 21: Kullmile sett fra gangvei	17

Budsjett arkeologisk registrering

Buskerud fylkeskommune, avd. Kulturarv			
Saksnr.	2024/20204	Saksbeh.:	Gaute Reitan
Prosjektnr.			Dato: 10.12.2024
Sted/ gård, kommune	Reguleringsplan for Børdalsmoen (gbnr. 87/1), Ringerike k.		
Tiltakshaver	HRP AS		
Adresse	Hvervenmoveien 49, 3511 HØNEFOSS		

LØNNSKOSTNADER				sos.utg.			
timekostnader	timer	à kr	direkte lønn	40 %	sum		
Forarbeid	15	kr 420,00	kr 6 300	kr 2 520	kr 8 820		
<i>Delsum</i>	15		kr 6 300	kr 2 520	kr 8 820		
Feltarbeid	75	kr 420,00	kr 31 500	kr 12 600	kr 44 100		
	22,5	kr 420,00	kr 9 450	kr 3 780	kr 13 230		
	7,5	kr 435,00	kr 3 263	kr 1 305	kr 4 568		
<i>Delsum</i>	105		kr 44 213	kr 17 685	kr 61 898		
Etterarbeid	45	kr 420,00	kr 18 900	kr 7 560	kr 26 460		
<i>Delsum</i>	45		kr 18 900	kr 7 560	kr 26 460		
Sum lønnskostnader	165		kr 69 413	kr 27 765	kr 97 178		

Indirekte kostnader	60 % av timekostnader	kr 58 307
----------------------------	-----------------------	------------------

DRIFTSKOSTNADER		antall	à kr		
Kost	10	kr 369,00		kr	3 690
Losji					
Reiseutlegg					
Leiebil el. tilsvarende	10 dager à 850 kr/dag + 2,5 kr/km, tot.est. 1300 km			kr	11 750
Sum reise, kost og losji				kr	15 440
Forbruksmateriell og utstyr	(10 %)			kr	15 548
Sum driftskostnader				kr	30 988

KJØP AV TJENESTER			
Gravemaskin			
Annet teknisk utstyr			
<i>Delsum</i>			
Naturvitenskapelige analyser			
14C	3 stk. à 7500 kr	kr	22 500
annet	3 stk. vedartsanalyser à 1000 kr	kr	3 000
<i>Delsum naturvitenskap</i>		kr	25 500
Andre konsulenttjenster			
Sum kjøp av tjenester		kr	25 500

Håndtering av funn, prøver og dokumentasjonsmateriale (inntil 10 % av lønnskostnader)			
Kulturhistorisk museum, UiO	6 %	kr	5 831

SUM BUDSJETT (maksimum)	kr 217 803
--------------------------------	-------------------

Vår saksbehandler
Monica Drage Thorbjørnsen

Dokumentdato
13.11.2024
Deres dato

Vår referanse
2024/87-
Deres referanse
0/0

HRP AS

Dronning Eufemias gate 16
0191 OSLO

Automatisk tilbakemelding - Varsel om planoppstart - 519 Børdalsmoen

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til plansaken som dere har sendt på høring. DSB har dessverre ikke kapasitet til å gå inn i alle mottatte plansaker og sender derfor automatisk ut dette generelle svaret på slike saker.

Det er Statsforvalteren som skal følge opp at hensynet til samfunnssikkerhet er ivaretatt i plansaker. Statsforvalteren har også et ansvar for samordning av statlige innsigelser til kommunale planer.

DSB har innsigelseskompetanse etter plan- og bygningsloven i plansaker som berører følgende områder:

- Virksomheter som håndterer farlige stoffer herunder storulykkevirksomheter
- Transport av farlig gods
- Brannsikkerhet herunder tunneller og underjordiske anlegg
- Tilfluktsrom (sivilforsvarsdistriktene)

Siden Statsforvalteren har et overordnet ansvar for å følge opp samfunnssikkerhet i planer, vil også disse områdene kunne inngå som en del av Statsforvalterens oppfølging. DSB samarbeider med Statsforvalteren og vil gi faglig innspill til Statsforvalteren dersom det er nødvendig.

Hvis det likevel er behov for direkte involvering av DSB i plansaken, bes det om at høringen sendes inn til DSB på nytt med tydelig angivelse av hvilket forhold det bes om DSBs uttalelse til.

Dersom plansaken gjelder areal knyttet til etablert storulykkevirksomhet eller areal hvor det planlegges etablering av anlegg som sikkert eller muligens vil bli storulykkeanlegg, bes det også om at høringen sendes DSB på nytt. Det må fremgå av oversendelsen at saken gjelder plansak knyttet til anlegg omfattet av storulykkeforskriften.

Vi viser til www.dsb.no for DSBs veileder om samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging og veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter.

Med hilsen
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Arkiv

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.

Emne: 519 Børdalsmoen

Kopi: postmottak <postmottak@ringerike.kommune.no>

Til: ashlie@hrpas.no

Sendt: 18.11.2024 17:33:54

Fra: Nicolai Schinnes <nic_sch@icloud.com>

Vedlegg tilgjengelig fram til 18. des. 2024

Hei. Viser til varsel om oppstart av planarbeid 519 Detaljregulering for Børdalsmoen.

Vi stiller oss positive til etablering av gang og sykkelvei samt ny industri og ønsker å kommentere kort:

Vi eier eiendommen 89/338 hvor vi driver ett bilverksted, adresse er Ådalsveien 10, langs E16 midt mellom Risesletta og Hønefoss Nord.

Vi har jevnlig kunder som leverer bil til oss for så å gå ned til Hønefoss Nord, og senere tilbake for å hente mange av disse kundene uttrykker at det er veldig ubehaglig og farlig å gå denne strekningen, ettersom det er smal vegskulder og krapp sving og høy fart i strekningen, og mye tungtransport, særlig vinterstid er dette ekstra farlig da både fotgjenger og kjøretøy kan ramle/skli med potensielt dødsulykke som resultat.

Se vedlagte bilde av strekningen

Bare ca 350m lenger nedi gata er det ett fotgjengerfelt som ender der, men fotgjengere som kommer gående nedover fra vår forretning må krysse veien på uegnet sted for å komme over til denne.

Ettersom arbeidet med å finne beste trase for gang og sykkelvei fra Rissletta og nedover nå går videre så ønsker vi å kommentere dette.

Påkjenningen og sikkerhetsrisikoen ved å komme seg til og fra vår foretning til fots/sykkel kan unngås dersom gang og sykkelveien forlenges med 350 meter, se vedlagt kart.

Legger man til noen titalls meter til så får man også tilknyttet stien som går opp til boligfeltet på Almemoen, her kommer det daglig skolebarn oppover bak bygget vårt som går over tomten vår og krysser veien på uegnede steder, og går videre opp til almemoen, sikkerheten til disse er heller ikke ivarettatt slik situasjonen er i dag.

Vi ber om at dette hensyntas i det videre planarbeidet, og at det tilrettelegges for at det gjøres noe for de myke trafikantene på denne strekningen tidlig i prosessen, så risikoen for alvorlige ulykker her taes ned.

For Eiendomsutvikling Ringerike AS / BILHUSET VIKEN AS
Nicolai Andre Strøm-Schinnes

[Klikk for å laste ned](#)

IMG_3349.pdf
29 MB

Til
HRP AS

Vår saksbehandler
Une Sand

Vår dato
09.12.2024

Vår referanse
2024/6975-2/315

Dronning Eufemias gate 16
0191 OSLO

Tidligere dato

Tidligere referanse
0/0

Innspill til varslet oppstart av planarbeid 519 Børdalsmoen

Vi viser til brev mottatt 12.11.2024 med varsel om planoppstart for 519 Børdalsmoen.

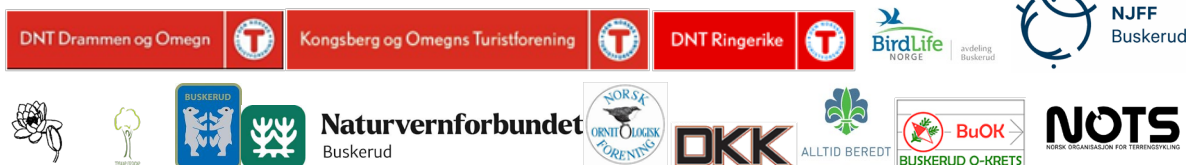
Formålet med planarbeidet er å detaljere deler av areal som i områderegulering 381 Treklyngen er avsatt til industriformål. Områder som i dag inngår i områderegulering 381 Treklyngen ønskes regulert til lett industri, lager, logistikk og forretning med plasskrevende varer.

Vi kan ikke se at planen vil ha konsekvenser for Forsvarets eiendom, virksomhet eller arealbruksinteresser og har derfor ingen merknader.

Med hilsen

Bjørn Bergesen
Leder Arealplan
Eiendomsforvaltning
Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Ringerike kommune
Postboks 123 Sentrum
3502 Hønefoss

Kopi:
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Buskerud Fylkeskommune

Drammen, 13. desember 2024

Dette brevet sendes på vegne av Birdlife Buskerud, DNT Drammen og Omegn, Kongsberg og Omegns Turistforening, DNT Ringerike, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Vestmarka krets av Norges speiderforbund, Naturvernforbundet i Buskerud, Drammen klatreklubb, Buskerud KFUK-KFUM Speidere, Buskerud orienteringskrets, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud Botanisk forening, Skogselskapet i Buskerud og Telemark.

519 Detaljregulering for Børdalsmoen

Uttalelse fra Forum for Natur og Friluftsliv Buskerud

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Buskerud er et samarbeidsnettverk bestående av 14 regionale natur- og friluftslivsorganisasjoner i Buskerud fylke. Til sammen representerer vi i overkant av 30.000 medlemmer med betydelige allmenne interesser og kunnskap innen naturvern, landskap og friluftsliv.

Vi viser til detaljregulering for 519 Børdalsmoen i Ringerike kommune, og ønsker å komme med et innspill til den innledende fasen, før planen legges ut på høring.

Klimakrise og naturkrise

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den store trusselen er arealendringer og dette medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av natur, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes.

Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn. En undersøkelse utført av NRK i januar/februar 2024, viser at 58 prosent (6 av 10) nordmenn mener at det blir bygd ned for mye natur i Norge. Det er en økning på 41 prosent bare siden 2021.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
buskerud@fnf-nett.no | Tollbugata 51, 3044 Drammen | 997 31 240
organisasjonsnummer 912 888 193 | www.fnf-nett.no/buskerud

NRK- artikkelen «[Norge i Rødt, hvitt og grått](#)» og NRK TV- serien «Oppsynsmannen» med Bård Tufte Johansen viser hvordan vi bygger ned den viktige naturen, bit for bit.

Konsekvensutredning

Natur og arter utryddes i en skremmende fart, og arealendringer er den viktigste årsaken. Bit-for-bit nedbygging fører til tap av viktige natur- og friluftsområder. Nedbygging av natur er en av de viktigste årsakene til at vi ikke når klimamålene.

I planbeskrivelsen står det at konsekvensutredning ikke er nødvendig fordi konsekvensutredning er gjennomført i forbindelse med kommuneplanarbeidet. Konsekvensutredning gjennomført for områdeplan Treklyngen vedtatt i 2014 mener vi ikke er tilstrekkelig ut fra dagens krav.

Det er viktig at ny kunnskap om naturmangfold innhentes *før* det gjøres en vurdering hvorvidt området er egnet for utbygging. Det må derfor gjennomføres en grundig konsekvensutredning med vekt på natur, miljø og friluftsliv før planene kan gå videre.

Vi mener at planinitiativet har så store negative konsekvenser for folkehelse, idrett og friluftsliv, at en egen konsekvensutredning bør kreves.

Grønnstruktur

I planbeskrivelsen står det at «Det vil innenfor arealer avsatt til industri i områdereguleringen, avsettes deler til grønnstruktur – dette fører til en reduksjon i byggeområdet for næring til fordel for friluftsliv blir innarbeidet i den endelige planen. Høy utnyttelsesgrad på utviklingsområder veies opp mot at deler av utbyggingsareal i områdereguleringen avsettes til arealer for friluftsliv/grøntstruktur. Dette fører til at mindre arealer blir utbygget, men de arealene som blir bebygget – blir høyt utnyttet».

Vi mener at selv om kommunen ivaretar stier gjennom næringsområdet, vil det ha stor påvirkning på verdien av området som et natur- og friluftslivsområde da det ikke gir den samme opplevelsen å gå på tur tett på næringsbygg og alt det medfører av trafikk, bråk etc.

Et viktig friluftslivsområde

Totalt sett foregår det en bit-for-bit- nedbygging av nærtuområdene i og rundt Hønefoss. Området Børdalsmoen ønskes regulert til lett industri, lager, logistikk og forretning med plasskrevende handel (bil, trevare og plantesenter).

Vi mener at Ringerike kommune må prioritere å ivareta de gjenværende grønnstrukturene i og rundt Hønefoss, og vurdere nye reguleringsplaner ut ifra disse.

Næringsutbygging må ikke legge beslag på store mengder skog og populære nærtuområder da det ikke er bærekraftig. Det er i hovedsak nærturen, og den turen du tar hver dag, som påvirker folks helse.

Det planlagte utbyggingsområdet på Børdalsmoen er i dag et viktig friluftslivsområde som vi mener ikke må forringes til fordel for ny industri.

Av våre tilsluttede organisasjoner, er særlig Buskerud orienteringskrets og DNT Ringerike svært aktive i området, der de bedriver aktivitet, frivillighet og folkehelse i naturlige omgivelser. Det er viktig for våre tilsluttede organisasjoner at området på Børdalsmoen beholdes som landbruks-, natur- og friluftsområde, og at de kan fortsette sine aktiviteter her. Det er også et populært tuområde for mange utenfor våre organisasjoner.

Vi kommenterte også viktigheten av å ivareta Børdalsmoen som friluftslivsområde i vårt innspill til [kommuneplanens arealdel](#) i november 2023.

Alle de 14 tilsluttede organisasjonene i FNF Buskerud stiller seg også bak innspillet innsendt fra Fossekallen il orientering og Ringerike o-lag, og mener kommunen må hensynte tilbakemeldinger fra frivilligheten og aktive idrettslag i området.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Buskerud

A handwritten signature in dark ink, reading "Kaja Høgås", positioned above a solid horizontal line.

Kaja Høgås
Koordinator
FNF Buskerud

	
Fossekalen il, orientering V Tom Bondehagen, tlf 906 77 422	Ringerike o-lag V Kristian Kihle, tlf 905 05 961

ashlie@hrpas.no

Kopi: Ringerike kommune, postmottak@ringerike.kommune.no
 FNF Buskerud, Ringerike idrettsråd, DNT Ringerike

09.12. 2024

519 Børdalsmoen – innspill til planinitiativ

Fossekalen il orientering og Ringerike o-lag viser til planinitiativet for detaljregulering Børdalsmoen, og fremmer her våre synspunkter.

1. Børdalsmoen bør beholdes som landbruks-, natur- og friluftsområde

Vårt primære standpunkt er at Børdalsmoen må beholdes ubebygd som et svært viktig nærfriluftsområde for Hønefoss by og Ringerike. For orienteringsidretten på Ringerike, som spenner over et vidt spekter av aktiviteter fra reine mosjonstiltak til konkurranseorientering, er området svært viktig. Vi viser her til vår høringsuttalelse til kommuneplanens arealdel 2023-2035 datert 3. november 2023:

«Hovsmarka med Børdalsmoen

Vi bruker området mye til nybegynneropplæring, inklusiv for skolene som grenser til, til treninger, karuselløp, tur-orientering og stolpejakt. Vedlagt følger orienteringskartet der vi har skravert med lilla de områdene som er vedtatt og nå foreslås til utbyggingsformål. Til sammen innebærer det så stor nedbygging at verdien som orienterings- og nærfriluftsområde reduseres dramatisk. Vi vil særlig peke på Børdalsmoen der det er vanskelig for oss å forstå at utbyggingsinteressene er større en områdets verdi som grøntområde. Børdalsmoen utgjør en avgjørende del av grøntkorridor fra Hønefoss til Hensmoen og Eggemoen. Vi mener dette er et viktig område for å sette varig utbyggingsgrense. For øvrig viser vi her til grundig høringsuttalelse fra Ingrid Strande som vi har gitt vår tilslutning til.»

2. Kommuneplanens arealdel må ferdigbehandles før en eventuelt starter detaljregulering som innebærer nedbygging av store naturområder

NRK-serien «Oppsynsmannen» satt en støkk i de fleste av oss når det gjelder omfanget av natur som bygges ned i Norge. Ringerike kommune var en av kommunene i landet med størst nedbygging av natur. Det bør rettes gjennom det pågående arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel. «Bit for bit nedbygging» gjør at en mister helhetsvurderinger, viktige områder fragmenteres og avgjørende grønne korridorer brytes. Statlige føringer pålegger kommunene å føre en langt mer restriktiv arealpolitikk, holde oversikt over arealene sine gjennom arealregnskap og gjennomføre «planvask» av eldre planer som ikke har tatt høyde for den klima- og naturkrisa som vi står oppe i.

Alt dette er relevant for planinitiativet for Børdalsmoen. Kommunen må ta en helhetsvurdering av hvilke nærfriluftsområder som skal bevares før en starter detaljregulering for nedbygging av nye store naturområder. Planvask og vurdering av transformering,

fortetting og bedre utnyttelse av allerede etablerte utbyggingsområder må vurderes i lys av ny kunnskap og nye politiske føringer. Planinitiativ Børdalsmoen bør etter vårt syn stoppes inntil arealdelen av Ringerikes kommuneplan er endelig vedtatt.

3. Innspill til planinitiativet

Dersom planinitiativet likevel videreføres før kommuneplanens arealdel er vedtatt, har vi disse innspill:

Orienteringsidretten ivaretas ikke om Børdalsmoen nedbygges

For oss er det viktig å være tydelige på at områdetets funksjon som viktig orienteringsområde for nybegynneropplæring, tur-orientering, orienteringstilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse og lokale karuseller og treninger, ikke er forenlig med å bygge ut området til næringsformål. Vi registrerer at det i omtale av planen brukes betegnelser som «tur-område», «stinett» og «fri-område» som er direkte misvisende i forhold til konsekvensene av den omfattende utbygginga til næringsformål som planlegges.

Det er fint at det vurderes erstatningsarealer for det området som foreslås nedbygd, men etter vår kunnskap og kjennskap fins det ikke alternative arealer med tilsvarende nærhet til nordre bydel og tilsvarende friluftslivskvaliteter.

Krav om konsekvensutredning må vurderes

Det argumenteres for at konsekvensutredning ikke er nødvendig fordi konsekvensutredning gjennomføres i forbindelse med kommuneplanarbeidet. Hvis reguleringsplanen utarbeides før kommuneplanen vedtas, stiller vi spørsmål ved om det ikke da også må stilles krav om egen konsekvensutredning for reguleringsplanen. Konsekvensutredning gjennomført for områdeplan Treklyngen vedtatt i 2014 mener vi ikke er tilstrekkelig ut fra dagens krav. Videre at det er utilstrekkelig faglig grunnlag om konsekvensutredningen i forslag til kommuneplanen i hovedsak bygger på denne. Uansett mener vi planinitiativet har så store potensielle negative konsekvenser for folkehelse, idrett og friluftsliv og barn og unges interesser, at en egen konsekvensutredning bør kreves.

Grønnstruktur med stier og turveger

Det er positivt at det planlegges en grusa turveg gjennom området og et stinett inne i industriområdet – sjøl om det ikke ivaretar o-idrettens interesser i vesentlig grad. Vi mener det må reguleres grønnstruktur i minst 40 meters bredde med stier og/eller turveger som ivaretar nord-syd forbindelsen og gir mulighet til rundturer og tilknytning til øvrige rest-naturområder og skiløypene i Hovsmarka. Det er viktig med så bredt belte til grønnstruktur for å ivaretar muligheter til naturopplevelser, og for å skjerme visuelt mot industribygg og for støy. Vi er spørrende til om de omfattende trebruene som antydes i planinitiativet er egna. De blir et stort inngrep som svekker naturopplevelsen, og det må gjøres nærmere vurdering av om det faktisk er realistisk å tilfredsstille stigningskravende til universell utforming sjøl med disse. Trafikksikker forbindelse for mye trafikanter videre nordover med under- eller overgang er svært viktig.

Grønmalinga av planinitiativet gir misvisende informasjon

Vi reagerer sterkt på den «grønmalinga» av utbyggingsplanene som både forslagsstiller og kommunen gjør i sin framstilling av planen. For saklig behandling, som vel er overordna for kommunen, er det viktig at framstillinga av planen og konsekvensene av denne er så riktige og faktabaserte som mulig. Eksempelvis gjør ikke en turveg klemt inntil et næringsområde og fortau på vegene i et næringsområde at en kan kalle området for et «turområde» eller «friområde». Flere steder framheves turvegen på en slik måte at en får inntrykk av at planen

som helhet bidrar til å styrke folkehelse. Realiteten er vel at turvegen er et begrensa avbøtende tiltak for de store negative konsekvenser planen har for folkehelse, idrett og friluftsliv og barn og unges interesser. I planen brukes det illustrasjonsfoto av turveger gjennom naturområder, mens denne planen legger opp til turveg tett opp til riksvei og næringsområde.

Vi står gjerne til disposisjon med ytterligere informasjon og synspunkter.

Vennlig hilsen

Fossekallen il, orientering og Ringerike o-lag

Tom Bondehagen
leder

Kristian Kihle
leder

Emne: Innspill til reguleringsplan 519 - Børdalsmoen

Kopi: Reidar Børdalen <reidar.boerdalen@gmail.com>, postmottak
<postmottak@ringerike.kommune.no>

Til: ashlie@hrpas.no

Sendt: 15.12.2024 21:11:11

Fra: Hilde Børdalen <hilde.boerdalen@gmail.com>

Hei

Vi er hjemmelshavere til 90/25 ved Børdalsmoen - Ådalsveien 46. Vi er først og fremst opptatt av at eksisterende skogsstier rundt Børdalsmoen skal bestå slik de er i dag og at det blir bevart litt vegetasjon på begge sider av stiene. Det vil si også inn mot næringsområde. Stiene er i dag mye brukt av oss som nærmeste nabo, mange fra Almemoen bruker moen daglig, barnehager, skoler, lag, foreninger, folk fra nærområdet Haldenjordet, Rabba og Storløkka.

Ved vår eiendom er det foreslått å lage gang/sykelsti nærmere oss enn der den eksisterende turstien nå går. Her har vi et stort ønske om at det blir stående grønn struktur/friområde på 20 - 30 meter fra vår tomtegrense og inn til gang/sykelsti. Slik at vi fortsatt har litt vegetasjon mot vår eiendom og samtidig kan slippe innsyn direkte fra gang/sykelstien. Vi foreslår med dette at gang/sykelstien på dette strekke legges tett inn til næringsområde, gjerne med litt vegetasjon i mellom stien og næringsområde også.

I og med at næringsområde foreslås å legges så nær boligområde, er det viktig at næring som er forbundet med støy eller sjenerende virksomhet plasseres så langt unna boligområde som mulig.(vest i feltet) Vi ønsker ikke mer støy enn vi allerede er utsatt for, fra E16.

Det er heller ikke ønskelig med lysforurensning på kveldstid, natt og helg.

Planen fører også med seg positive ting som sykkelsti strake veien ned igjennom skogen. Det høres hyggelig ut med benker og for eksempel gapahuk ute ved utsikten sørvest i området. Det er også fint at næringsbyggene trappes ned mot bebyggelsen.

Men det bør ikke legges asfalt eller tilnærmet hardt underlag på gangsti. Eventuelt at det legges tilrette for mykt underlag (skogsbunn) ved siden av sykkelsti. Dette for å kunne gå/løpe på mykt underlag.

Håper disse viktige punktene blir tatt med i planene videre.

Mvh

Hilde og Reidar

Børdalen

HRP AS v/Åshild Lie
Ringerike kommune postmottak

Hønefoss, 3. desember 2024

519 Børdalsmoen

Viser til mottatt varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid – 519 Børdalsmoen.
Hønefoss Skiskytterklubb har følgende merknader:

Vår lysløype ligger innenfor planlagt reguleringsplanområde.

Gang-/turvei/sykkelforbindelse gjennom planlagt planområde «519 Børdalsmoen», ref. pkt. (g) i planinitiativet, ser ut til å krysse og være i konflikt med eksisterende og planlagt videreførte skiløyper, i pågående planarbeid «514 Hovsmarka Skiløyper».

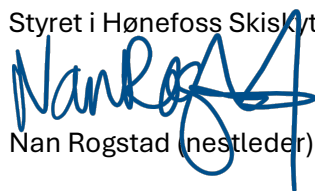
Dette må endres da skiløyper / løypetrasé IKKE skal hverken brøytes eller strøs vintertid.

Tilsvarende gjelder sommerstid, da løypetraseen benyttes til rulleskitrening.

Gang-/turvei/sykkelforbindelse kan ikke kombineres med skiløype/løypetrasé og må ligge fysisk adskilt fra skiløype/løypetrasé.

Med vennlig hilsen,

Styret i Hønefoss Skiskytterklubb

Nan Rogstad (nestleder)

Fra landskapsarkitekt Ingrid Strande,
Haldenveien 41, 3515 Hønefoss, epost: ing20stra@gmail.com

Til
HRP AS v Åshild Lie, ashlie@hrpas.no

kopi: Ringerike kommune, postmottak@ringerike.kommune.no
kopi: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, sfospost@statsforvalteren.no
kopi: Buskerud fylkeskommune, post@bfk.no

519 INNSPILL BØRDALSMOEN i Ringerike kommune.

Viser til varsel om oppstart av planarbeid og til åpent møte den 27.november-24.

Planinitiativet er ett av flere som foregår samtidig i Hovsmarka/Børdalsmoen/Årbogen.
Hovsmarka/Børdalsmoen er definert som SVÆRT VIKTIG FRILUFTSOMRÅDE.
Jeg viser derfor til mine uttalelser til pågående planprosesser (noen er vedlagt) og som alle er relevante og således bes tatt med som innspill også til plan 519 i tillegg til dette dokumentet:

09.06.2022: Innspill til kommuneplanens arealdel

11.10.2023: Uttalelse til kommuneplanens arealdel 2023-2035, Ringerike kommune. **(Vedlagt)**

Uttalelsen er støttet av mange lag og organisasjoner som bruker området til Idrett og friluftsliv

30.10.2023: Tillegg til uttalelsen av 11.10. 2023 til K-planens arealdel.**(Vedlagt)**

30.05.2024: Uttalelse til planprogram for detaljregulering for Tyrimyra.

Uttalelsen er støttet av mange lag og organisasjoner som bruker området til Idrett og friluftsliv

15.07.2024: Uttalelse 514 Hovsmarka skiløyper.

INNSPILL TIL PLAN 519 inklusive viktige momenter fra overnevnte dokumenter:

1. Den gamle områdeplanen for Treklyngen (planid 381) vedtatt i 2014 bør utgå som grunnlag for nye planer i området. Store deler av områder som tidligere er avsatt til byggeformål (hele Børdalsmoen) bør tilbakeføres til landbruks-natur- og friluftsområde.
2. Området bør avsettes til LNFR i den nye arealdelen til kommuneplanen.
3. Kommuneplanens nye arealdel bør vedtas før det fremmes reguleringsplaner i området

DERSOM OVERNEVNTE 3 pkt. IKKE BLIR IMØTEKOMMET, BØR FØLGENDE UTFØRES:

1. Konsekvensutrede alle temaer og med klar definisjon av influensområder for hvert tema, spesielt vedr. folkehelse, idrett og friluftsliv, miljø, samferdsel.
Beskrivelse av konsekvenser i områdeplan 381 synes å ha gått ut på dato. Det er tilkommet mye ny kunnskap og det er vedtatt utvidede retningslinjer og målsettinger vedr. arealplanlegging/arealdisponering både fra stat, fylke og kommune siden områdeplan 381 ble utarbeidet for 12 år siden.
Influensområdet for friluftsliv/folkehelse dekker f.eks store områder; vist i (fig.1).
2. Avsette erstatningsareal for de friluftslivsområder som går tapt ref. Statsforvalter og fylkeskommunens uttalelser til planer i området. Det påpekes at erstatningsarealer skal være fullverdig arealmessig erstatning. Det blir feil å hevde at erstatningsareal er Hovsmarka sør. Friluftslivsområdene innskrenkes betydelig ved ev. gjennomføring av plan 519 m fl.

Hovsmarka sør er allerede nesten "oppbrukt" av alle aktiviteter som foregår idag, så dette er på ingen måte erstatning for de områdene som går tapt.

3. Plan 519 legger tilrette for å opprettholde stier i området og forslagsstiller mener at dette ivaretar friluftslivsinteresser/folkehelseaspektet. Det er bra at stier/turveger skal opprettholdes. Dersom disse skal være noe som helst attraktive og helsebringende med industri på alle kanter, bør det minimum avsettes et 20 m belte med vegetasjon på hver side av stiene (altså tilsammen et ca.40 m bredt vegetasjonsbelte)
4. Stier/turveger med 40 m vegetasjonsbelter bør også avsettes internt inne i næringsarealene, ikke bare i utkantene av hele området.
5. Forbindelser til boligområdene i Nordre bydel må sikres. (Ref. uttalelser til øvrige planer. På åpent møte ble sagt at kommune og konsulenter koordinerer planene slik at tilkomster/tilgjengelighet blir ivaretatt og slik at det ikke blir noen missing link) . Det er over 6400 som bor i Nordre bydel og som har gang- og sykkelavstand til Børdalsmoen. Det foregår mye tiltetting bydelen. Kommunen har som mål å øke befolkningen betraktelig i området. Da er det viktig at alle overordna og kommunale mål om å fremme attraktive boligområder, god folkehelse, framkommelighet for myke trafikanter sommer som vinter mv. blir fulgt opp med bla. god tilgjengelighet til verdifulle nærfriluftsområder. Planen(e) må innbefatte trivelige, praktiske (grusdekte) og universelt utforma forbindelser til/fra alle boligområder som "sogner til" Børdalsmoen/Tyrimyra/Hovsmarka.
Forslagsstiller planlegger én gjennomgående turveg for bla. å betjene skoler og barnehager, men det må også avsettes gode forbindelser til boligområdene og Ringerikshallen.

Fig.1 Blå strek; influensområde. friluftsliv

fra Børdalsmoen som er et Svært viktig friluftsområde

fra Børdalsmoen som er et Svært viktig friluftsområde

6. Reguleringsbestemmelsene må utformes slik at alle stier/turvegraséer har intakte 40 m brede vegetasjonsbelter og at disse sikres før utbygging starter.

Vedlegg: 11.10.2023: Uttalelse til kommuneplanens arealdel 2023-2035, Ringerike kommune.
30.10.2023: Tillegg til uttalelsen av 11.10. 2023 til K-planens arealdel.

Fra: Landskapsarkitekt Ingrid Strande, Haldenveien 41, 3515 Hønefoss
epost: ing20stra@gmail.com

dato: 11.10.2023

Til: Ringerike kommune, postmottak@ringerike.kommune.no

kopi til:

Viken fylkeskommune, Rådsområde plan, klima og miljø; post@viken.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken; sfovpost@statsforvalteren.no

Uttalelse til kommuneplanens arealdel 2023-2035, Ringerike kommune

GJELDER HOVSMARKA/BØRDALSMOEN m nærliggende områder INKLUSIVE FURUSLETTA

Følgende organisasjoner støtter uttalelsen:

- Almemoen velforening
- Fossekallen IL – orientering
- Ringerike orienteringslag
- Hønefoss og omegn brukshundklubb
- Hønefoss RC-klubb
- Hønefoss bueskytterklubb
- Heradsbygda håndballklubb

KOMMUNENS PLANFORSLAG

Store deler av Hovsmarka nord og hele Børdalsmoen er i K-planens arealdel forslått avsatt til areal for nærings- og forretningsbebyggelse.

"Furusletta" (som ligger nord for Hovsmarka/Børdalsmoen ; - mellom Begna, Nymoen og E16) er et 80 daa skogsområde som er foreslått avsatt til nytt boligområde.

Forslag til endret arealbruk (illustrert på kart s 7):

- **Hovsmarka nord og hele Børdalsmoen avsettes til Grønnstrukturformål i stedet for til næring/forretning.**
- **Furusletta utgår som boligområde og avsettes til Grønnstruktur og /eller LNF-formål.**
- **Det avsettes grønnkorridorer gjennom foreslåtte næringsarealer fra Hovsmarka nord/Børdalsmoen ned til grønnstrukturbeltet langs Begna.** Dette beltet må bli bredt nok til å sikre turvei forbi rasområdet ved Årbogen bort til badeplassen.

BEGRUNNELSE.

Arealene er del av meget viktige nærfriluft- og idrettsområder for befolkningen i Hønefoss nord inklusive for medlemmer av overnevnte lag og foreninger.

Ringerike kommune har i "kartlegging og verdsetting av friluftsområder" vist Hovsmarka som "svært viktig friluftsområde". Se Naturbase.kart.miljodirektoratet.no

Befolkning

Befolkningstall for Hønefoss nord oppgis i K-planen til å være om lag 6400.

Befolkningsprognosene som legges til grunn i K-planen, viser en jevn økning fram til 2035 (+900). Det foregår stor grad av fortetting med blokkbebyggelse i Hønefoss nord. Dette medfører bla at det blir flere eldre i området. Dette alene tilsier viktigheten av å ta vare på natur - og friluftsområder i nærområdene til der folk bor.

3 barnehager, 1 barneskole og 1 ungdomsskole er flittige brukere av dette nærfriluftsområdet.

Kvaliteter/aktiviteter/bruk

Området har kvaliteter som nærturterreng med et rikt stinett, preparerte skiløyper (Skiskytterlaget vedlikeholder og prepper ca 4 km løypenett), det er mye bær i området, det er utsiktpunkter, variert terreng, et skogbilde med forskjellige vegetasjonstyper og fugle- og dyreliv. Nær ungdomsskolen er det en stor gapahuk tilgjengelig for allmennheten og det er nylig opparbeidet en frisbeebane sør i området.

Det arrangeres orienteringstreninger og o-løp, turorientering og stolpejakt.

Skiskytterlaget har sine aktiviteter knyttet til skiskytterarenaen m/løypenett.

Brukshundklubben , Bueskytterne, Hønefoss RC-klubb har egne baner på Tyrimyra og bruker også de nærliggende arealene. Turgåing, jogging og sykling er daglige aktiviteter for folk som bor i Hønefoss nord og som har sykkel-/gangavstand til Hovsmarka/Børdalsmoen.

Furusletta fungerer som ”grønn” forbindelse mellom Hovsmarka/Børdalsmoen og Hensmoen friluftsområde/skogsområde. Furusletta er stifylt, rikt på bær og sopp og har verdi i seg selv som nærfriluftsområde og som grønn link i forhold til nærliggende skogsområder.

Det går stier fra Hovsmarka ned til østsida av Begna og med forbindelse til sti langs elva og til badeplass der. Viktig at det avsettes grønnkorridorer som sikrer også denne forbindelsen.

Konklusjon.

Å ha tilgang på nærfriluftsområder for alle brukergrupper er helt essensielt, ikke minst sett i et folkehelseperspektiv. Området er svært viktig idretts- og friluftsområde for en stor del av befolkningen på Ringerike.

Derfor: Deler av arealer som er foreslått til næring/forretning avsettes til

Grønnstruktur/LNF, så også det foreslåtte boligområdet Furusletta. (Se kart s 7)

KOMMUNENS FØRINGER OG MÅLSETTINGER

Kommunen viser til **nasjonale og regionale føringer, egne mål og ikke minst til FN's bærekraftsmål** i arbeidet med arealdelen.

I forhold til alle gode intensjoner og målsettinger som kommunen har for natur-og friluftsliv, for ivaretagelse av befolkningens ve og vel, nevnes noe av det som har særlig betydning :

- FN's bærekraftsmål om god helse og livskvalitet, bærekraftige byer og tettsteder, stoppe klimaendringene mfl.
- Ivareta og sikre tilgang til nærturområder; sikre viktige natur-og friluftsområder
- vurdere om det er næringsområder som bør tilbakeføres til LNF-formål
- ivaretagelse av karbonrike arealer **med forbud om å bygge på myr**
- fremme stimulerende omgivelser, legge vekt på estetikk , styrke lokal stedsidentitet
- tilrettelegge for å kunne gå og sykle bla til nærfriluftsområder

- nullvekst i personbiltransport

KOMMUNEN I STRID MED EGNE MÅL

Arealbruken slik den framstår i deler av Hovsmarka/Børdalsmoen og på Furusletta synes å stride mot flere av målene nedfelt i planen- fordi bl.a

- Myr blir nedbyggt
- Tyrimyra (gammel fylling med forurenset grunn) er ikke det beste arealet for å satse på idretts- og friluftsområder ref. folkehelse/livskvalitet.
- Kraftledninger på kryss og tvers i de områdene som "blir igjen" til idretts-og friluftsmål "er ikke de mest stimulerende omgivelsene.
- Ved utbygging på Furusletta genereres trafikk og nærtuområder går tapt.
- Ca. 6400 innbyggerne sogner til disse områdene i dag. Det beregnes økt befolkning i Hønefoss nord. Reduksjon av nærfriluftsområder/skogsterreng bidrar til dårligere tilgjengelighet/dårligere livskvalitet for folk som da må kjøre bil til andre skogsområder i kommunen; noe som bla. betyr økt trafikk mv.
- Idrettslag og andre organisasjoner mister viktige arealer for sine virksomheter.
- Stinettet fra Hovsmarka/Børdalsmoen med forbindelse til østsida av Begna fra nedstrøms Svinefoss og til Hofsfoss blir brutt hvis planen vedtas. Dette forsterkes også av raset i Årbogenområdet og bør kompenseres med bredere grønnkorridor langs Begna.

Kartet(ref.Gule sider) viser dagens situasjon og hvordan Hovsmarka/Børdalsmoen ligger nært til boligkonsentrasjonene på Nordsida i byen og som link mellom boligområder i nord (Nymoen) og øst (Almemoen).

Nærstadmarka øst for E16 er del av et større interessant ravinelandskap i denne delen av Ringerike. Dette er et bratt og til dels kronglete skogsområde . Det er ganske utilgjengelig i forhold til å kunne utøve et enkelt friluftsliv for alle brukerkategorier- særlig folk som er dårlig til beins. Dette underbygger ikke minst betydningen av å opprettholde Hovsmarka/Børdalsmoen som nærfriluftsområde/grønnstrukturuområder.

Preppa skiløype i HOVSMARKA som i k-planen er foreslått til næringsareal.

Kveldsstemning i lysløypa i HOVSMARKA

Rikelig med tyttebær -særlig på BØRDALSMOEN, en verdi i seg selv.

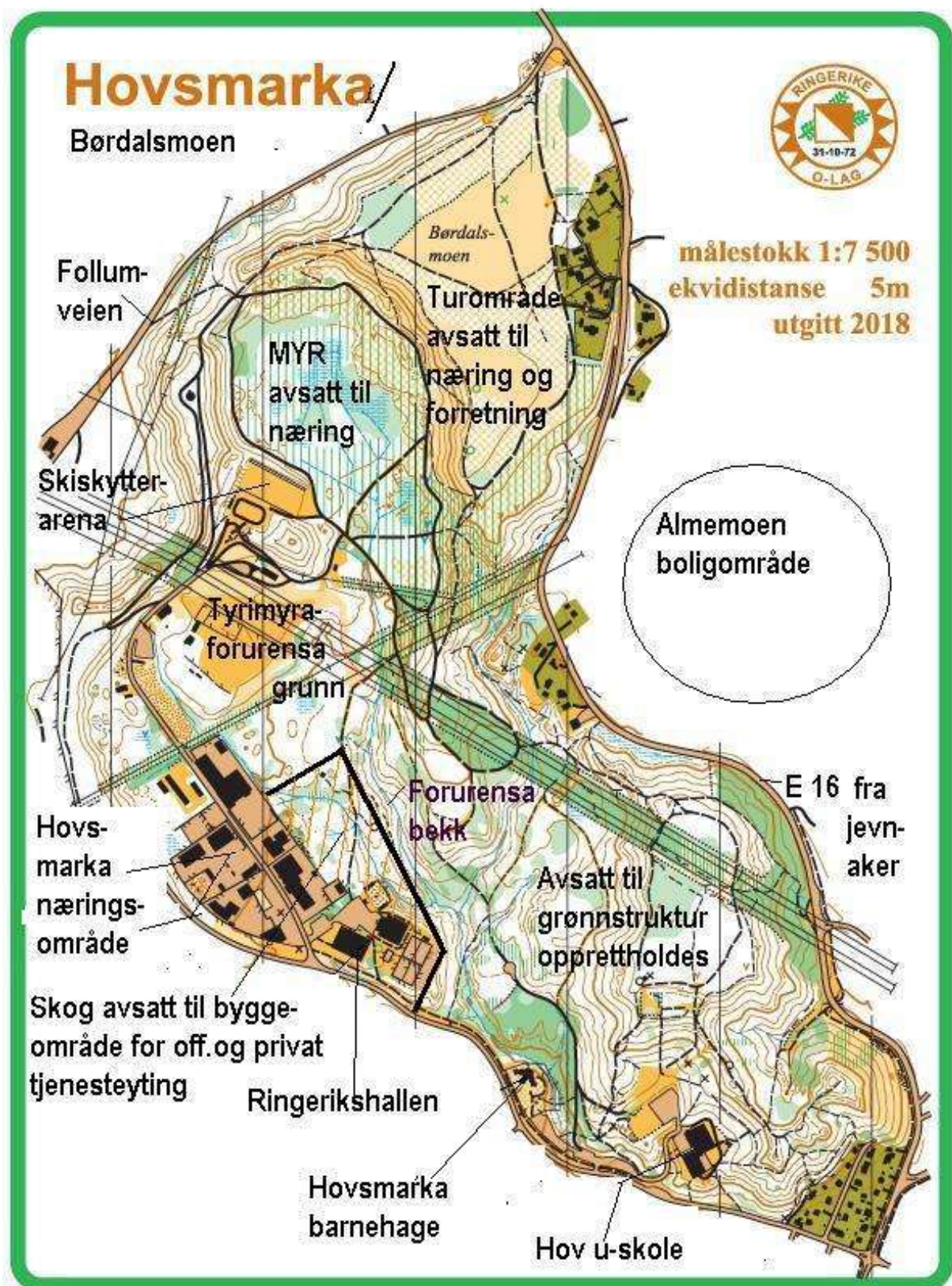
Forurensa bekk fra Tyrimyra som renner gjennom arealer som i k-planen er vist til Grønnstrukturformål.

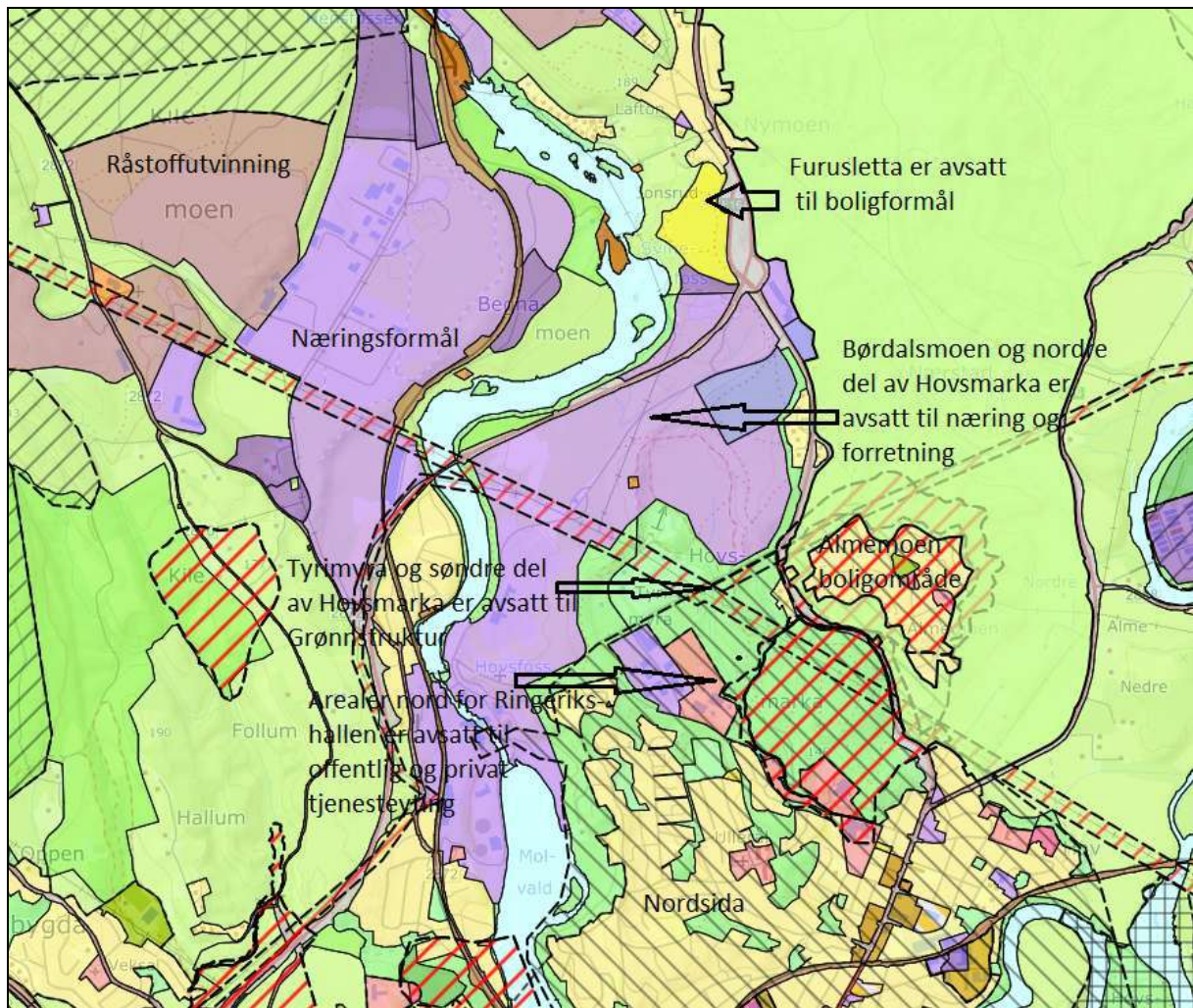
Kraftledninger på kryss og tvers på forurensa grunn på gammel fylling (Tyri-myra) er i k-planen vist som Grønnstruktur-formål.

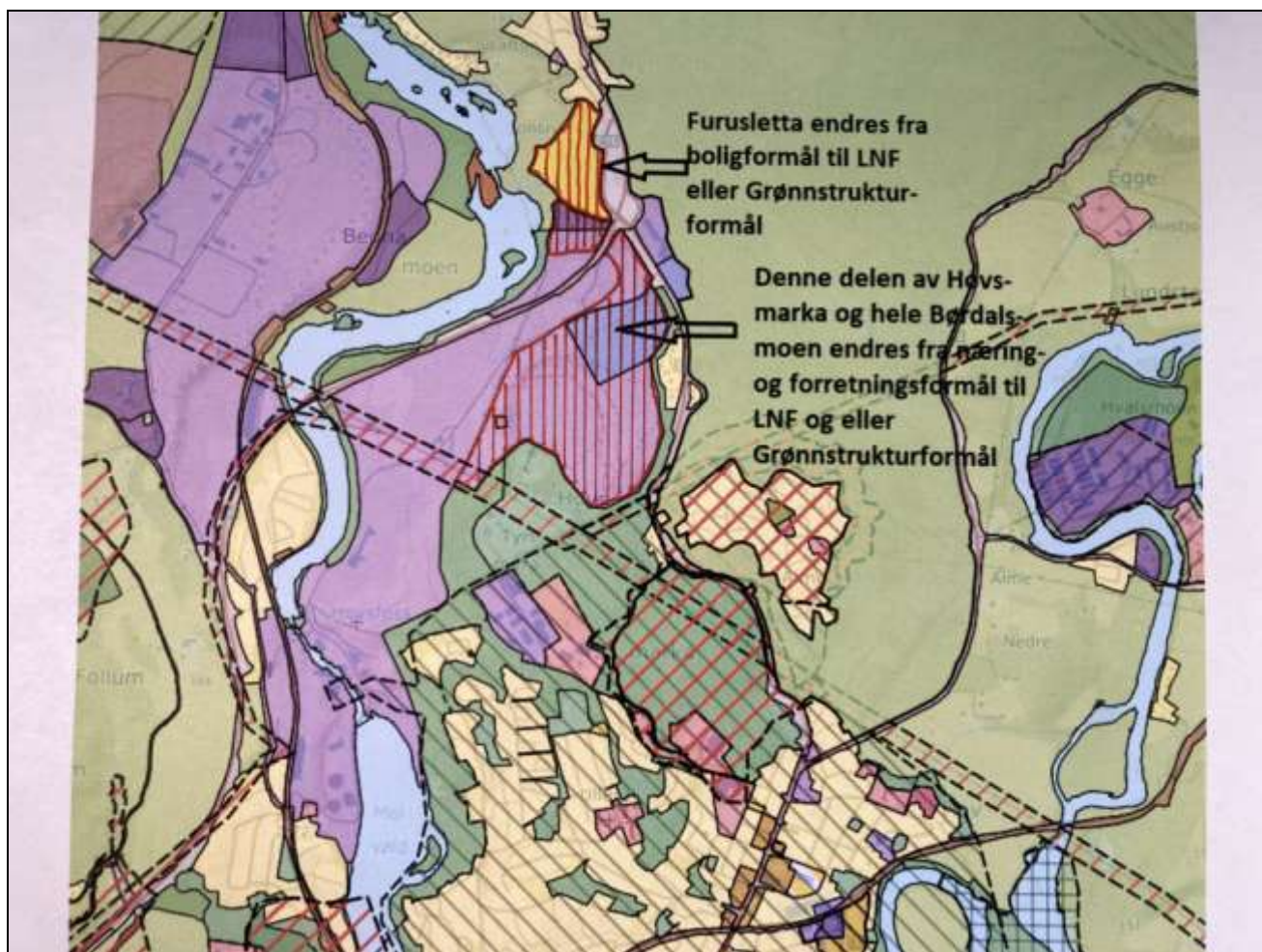
Ihht til K-planforslaget, blir Tyrimyra en slags erstatter for friluftsarealer som går tapt i Hovsmarka/Børdalsmoen. Det synes ikke å være en god deal, ref. mål om estetikk og trivsel.

Kartet over (o-kart fra Ringerike o-lag) viser litt av eksisterende situasjon og hva nordre del av Hovsmarka/Børdalsmoen er forslått avsatt til i K-planens arealdel. Fra Ringerikshallen og langs Hovsmarka næringsområde er det også vist bebyggelse og anlegg for offentlig og privat tjenesteyting.

Kartet over viser kommunens forslag til arealformål i K-planens arealdel i del av Hønefoss nord. Mye av eksisterende nærfriluftsområder er avsatt til Næring/Forretning og også Råstoffutvinning. Det sogner i dag til ca 6400 innbyggere til disse områdene i Hovsmarka/Børdalsmoen. Mesteparten av Hovsmarka syd er i planen opprettholdt som Grønnstrukturformål.

Kartet over viser denne uttalelsens **Forslag til endring av k-planens arealdel:**

- Arealer som er avsatt til Forretning og til Næring på Børdalsmoen og på del av Hovsmarka nord omgjøres til Grønnstrukturformål.
- Areal som er avsatt til boligformål på Furusetta avsettes til Grønnstruktur/LNF.
- Areal sør for Furusetta mellom E16 og Begna avsettes til Grønnstruktur/LNF

Arealene som foreslås endret er vist med røde loddrette streker

Viser også til mitt Innspill til arealdelen dat.09.06.22 - med forslag om at kommunen foretar en analyse av reelt behov for næringsarealer mm i kommende kommuneplanperiode og også på lengre sikt. www.ringerike.kommune.no/arealdel; "Oversikt over dokumenter til planforslaget", "Innspillene som ble sendt inn".

Innspillet dat 09.06.22 gikk spesifikt ut på å tilbakeføre avsatte næringsarealer til friluftsmål/LNF formål og da med Hovsmarka/Børdalsmoen som helt vesentlig i så måte.

Til

Hønefoss 30.10.2023

Ringerike kommune, postmottak@ringerike.kommune.no

Viken fylkeskommune, Rådsområde plan, klima og miljø, post@viken.no

Statsforvalteren i Oslo og Akershus, sfov@statsforvalteren.no

REVERSERING AV UTBYGGINGSOMRÅDER I HOVSMARKA OG BØRDALSMOEN.
TILLEGG TIL MIN UTTAELSE DAT. 11.10.2023 TIL K-PANENS AREALDEL,
RINGERIKE KOMMUNE

For å gi befolkningen nord i Hønefoss mulighet til å drive utendørs idrett og friluftsliv i nærmiljøet i framtida, er det nødvendig å reversere noe av tidligere vedtatt arealbruk for Hovsmarka nord / Børdalsmoen tilbake til Grønnstrukturformål.

Dette er viktig for de 7.000 menneskene som allerede bor her, og vil bli enda viktigere i framtida med forventet befolkningsvekst. Å vurdere en slik reversering er også helt i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging der det understrekes at overordnede planer skal bidra til å nå bærekraftsmålene, at det er viktig å oppdatere planer og at samfunns- og arealplaner skal bygge på oppdatert kunnskap. Kommunen står også helt fritt til å gjøre slike endringer uten at det medfører noe erstatningsansvar. En reversering vil bety at kommunen og også overordnede instanser sørger for å oppnå felles samfunns mål om natur- og myrbevaring, å tilrettelegge for god folkehelse, minske transportbehov med bil mv.

HISTORIKK.

Reguleringsplaner i området er relativt gamle (10 år og eldre) og bør gjennomgå for omdisponering, i dette tilfellet tilbake til "grønne"formål.

28.august 2014: Områdereguleringsplan for Treklyngen vedtatt i kommunestyret, sak 107/14
Tidligere LNF-områder i Hovsmarka nord og på Børdalsmoen ble avsatt til næring/industri.

Høringsuttalelse til Treklyngenplanen.

12.februar 2014.

Fylkesmannen i Buskerud (FM) påpekte at næring/industriutbygging ville medføre betydelige inngrep i viktige friluftsområder og at hensynet til friluftsinnteresser må nøye veies opp mot næringsinteressene.

Videre i FM sin uttalelse:

- Ikke ønskelig å omdisponere viktige grøntområder.
- Må prioritere transformering og fortetting innenfor eksisterende industriområde.
- Kommer i konflikt med idretts- og friluftsinnteressene i Hovsmarka.
- Verdifullt bynært friluftss- og rekreasjonsområde
- **Kommunen skal se til at viktige friluftssområder ikke blir redusert.**
- *FM* viser til retningslinjer for barn og unges interesser i planleggingen
- I pkt 5 i retningslinjene er det **krav om fullverdig arealmessig erstatning** dersom omdisponering av slike arealer fører til at dagens eller fremtidens behov ikke blir oppfylt.

Er det avsatt erstatningsareal for de nærfriluftssområdene som går tapt?

Slik arealbruken synes å utvikle seg i Hønefoss nord, er det vel heller nedbygging av de få natur- og nærfriluftssområdene som er igjen som skjer, - snarere enn ivaretagelse.

31.januar 2019 Kommuneplanens arealdel 2019-2030 vedtatt av kommunestyret, sak 4/19.
Dette er gjeldende arealdel til k- planen.

Uttalelser til gjeldende arealdel til k- plan:

1.september 2017 Høringsuttalelse fra Buskerud fylkeskommune (BFK), bl.a.

- Kommunen må prioritere fortetting og transformasjon i Hønefoss og begrense nye byggeområder utenfor sentrum.
- Sykkel, gange og kollektiv må prioriteres.
- BFK ber om at kommunen oppdaterer planen mht på alle regionale føringer og at kommunen viser hvordan disse er fulgt opp i planforslaget.

Ble dette gjort mht folkehelse og friluftsliv?

5.september 2017 Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Buskerud (FM), bla.

- Nasjonale klimamål sammen med retningslinjene for samordnet bolig-,areal- og transportplanlegging er sentrale føringer som er spesielt relevante for rullering av arealdelen (I 2017 var arealdelen 10 år gammel; -den ble vedtatt i 2007)
- FM viser til *Meld. St.nr 18 (2015-2016) Friluftsliv- Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Her er hovedmålsettingen at befolkningen jevnlig kan drive med friluftsliv og at friluftsliv i og ved tettsteder skal prioriteres og at områder sikres.
- FM viser også til nasjonale føringer for barn og unges interesser i planleggingen.

VERDISETTING AV FRILUFTSOMRÅDER I RINGERIKE

13.februar.2019, sak 2/19 vedtok Formannskapet å starte opp kartlegging og verdisetting av friluftsområder i kommunen. Dette ble så utført med bakgrunn i veileder fra Miljødirektoratet, 2013.

26.mai 2020, sak 75/20 vedtok Formannskapet å ta sluttrapporten om verdisetting av friluftsområder til orientering og å starte arbeidet med en ”Plan for friluftslivets ferdselsårer”.

I saksframlegget ble fremholdt at kommunen med denne rapporten ville ha et godt verktøy for å kunne ivareta arealer til friluftsliv og å unngå at viktige friluftslivsområder erstattes med boliger, industri, infrastruktur osv.

Områdene i Hovsmarka / Børdalsmoen ble avsatt som SVÆRT VIKTIG FRILUFTSOMRÅDE, A-verdi (Rødt på kartet) i rapport om kartlegging og verdsetting av friluftsområder.

Kommunen skriver på sine hjemmesider at dette er et viktig verktøy for å identifisere, utvikle og ivareta arealer for friluftsliv .

ER dette tatt hensyn til i den arealdelen som nå er på høring?

Det har skjedd mye siden 2014

Det har snart gått 10 år siden områdeplanen for Treklyngen ble vedtatt.
Store deler av Hovsmarka nord og hele Børdalsmoen ble da avsatt til næringsformål.

Dette ble videreført i kommuneplanens arealdel i 2019 uten noen grundig analyse i forhold til behov.

I disse 10 årene har det kommet mange nye føringer, anbefalinger, målformuleringer både fra internasjonalt, nasjonalt og lokalt hold om bærekraftig forvaltning og utvikling.
Sist men ikke minst Naturavtalen (Kunming-Montrealavtalen) vedtatt **19.desember2022.**

Ringerike kommune legger bl.a FN's bærekraftsmål til grunn for sin arealplanlegging og har kartlagt og verdisatt friluftslivsområder etter at Treklyngenplanen ble vedtatt og etter at gjeldende arealdel til k-planen ble vedtatt.

I Stortingsmelding 15 2022-2023 Folkehelsemeldinga står bla å lese
s 37:”Grøntområde i nærmiljø”

”Grøntområda bør ligge i gangavstand frå bustadområda, då særleg barn og eldre har ein avgrensa aksjonsradius, men for alle grupper i befolkninga vil lett tilgang til natur og grøne område senke terskelen for daglege fysisk aktivitet og rekreasjon.

Det er ei nasjonal forventning at kommunane tar omsyn til dette i si samfunnsplanlegging, samtidig som staten innrettar aktuelle verkemiddel for å bidra til å vareta og utvikle slike område” (min understreking)

s.60: *Fysisk aktivitet – ei nasjonal interesse i planlegging.*

Relevante statlege og regionale organ kan vurdere å fremje motsegn dersom eit planforslag gjeld nasjonale eller vesentlege folkehelseomsyn, jfr. pbl. .. **Forhold som kan gi grunnlag for motsegn, kan vere.. at planen svekker moglegheitene for fysisk aktivitet og nærfriluftsliv i bu- og nærmiljø..** (min understrekning)

I forventningsbrev fra statsforvalter til kommunene 2023

presiseres bla dette med folkehelse og aktivitetsmuligheter, ivaretagelse av naturmangfold, restaurering av grøftede myrer (aktuelt i Hovsmarka der myr er avsatt til næringsanlegg) skogvern med mer.

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, dat. 20.juni 2023 pekes det spesielt på at overordnede planer skal bidra til å nå bærekraftmålene og at det er viktig å oppdatere planer og at samfunns-og arealplanleggingen bygger på oppdatert kunnskap (ref. alt som skjer av ny kunnskapsinnhenting i en 10-årsperiode; noe som er tilfelle i denne saken)

Reversering av arealbruk fra utbygging til LNF og eller grønnstruktur

Selv om en plan tidligere er vedtatt med utbyggingsformål (i dette tilfelle næring og forretning i Hovsmarka nord og Børdalsmoen), er det fullt mulig å reversere dette og tilbakeføre til grønne formål.

*Eksempel på tilbakeføring av utbyggingsarealer
til LNF områder.*

Tønsberg kommune har i forbindelse med kommuneplanens arealdel 2023-2035 foretatt en grundig analyse for vurdering av å endre utbyggingsformål tilbake til LNF/andre formål bl.a Grønnstruktur.

Dette er arealer avsatt til utbyggingsformål – men som ikke er bebygd .

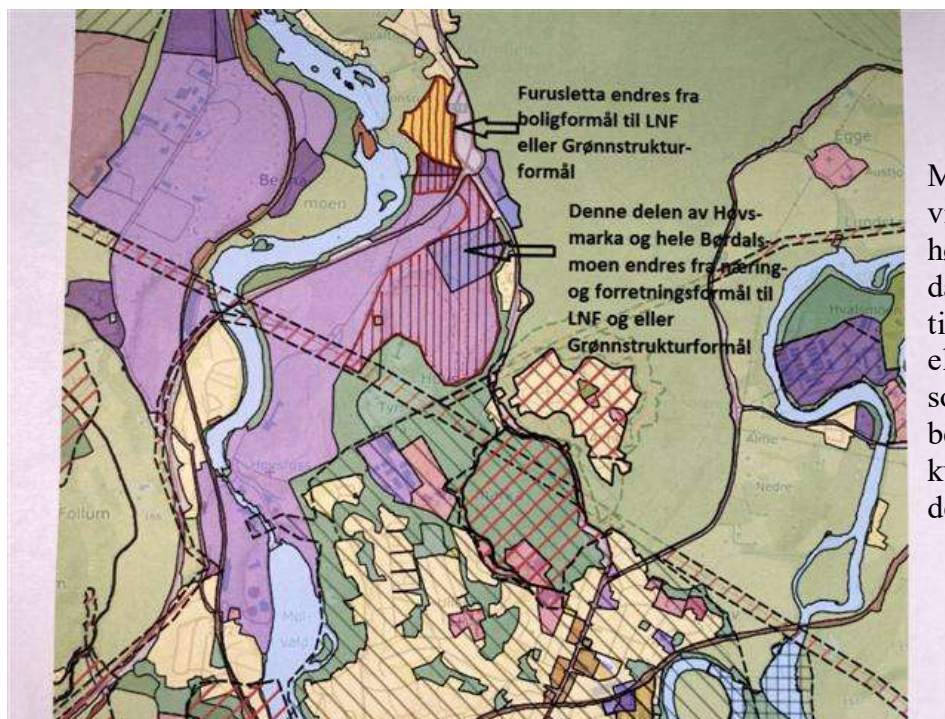
Tønsberg har vurdert **planer som er 8 år og eldre** med regulerte byggeområder som ikke er bebygd/ikke i tråd med dagens arealpolitikk om disse bør tilbakeføres til LNF og/eller andre formål.

I vedlegg til K-planens arealdel i Tønsberg framgår at mange arealer tilbakeføres.

I noen av forslagene er det beboere som har fremmet forslag om å tilbakeføre fra utbygging til Grønnstrukturformål.

Dette er forbilledlig arealforvaltning

Ringerike kommune og overordnede myndigheter oppfordres til å revurdere arealformål i gjeldende reguleringsplan- og i forslag til arealdel til kommuneplanen fra 2023-2035 – i dette tilfellet Nordre del av Hovsmarka og hele Børdalsmoen. **Det har snart gått 10 år siden områdeplanen ble vedtatt.**

Med **rød loddrett skravur** er vist det som i høringsuttalelsen dat.11.10.23 foreslås tilbakeført til LNF- område eller grønnstrukturformål og som gjentas her – bla med begrunnelse om ny kunnskap som er tilkommet de siste 10 årene.

Emne: 519 Børdalsmoen

Kopi: postmottak <postmottak@ringerike.kommune.no>

Til: ashlie@hrpas.no

Sendt: 15.12.2024 21:41:28

Fra: Malin Fjære <malinfjare@gmail.com>

Hei,

Jeg er en aktiv bruker av området. Tanker og innspill :

Trekonstruksjon for å ta opp høydeforskjeller skånsomt i terreng fra laveste punkt opp til Børdalsmoen hadde vært fint og noe nytt å oppleve som ikke er i Hønefoss fra før.

Turområdet er viktig for nærområdet og tilgjengelighet for innbyggerne som bor i Hønefoss.

For de som eier eiendom rett ved planlagt industriområde er det fint at det blir grøntområder mellom eiendom og sti slik at vi som ferdes slipper å se hva de for eksempel spiser til middag.

Benker og gapahuk ved utsikten sørvest i området er flott tiltak. Solnedgangen og stjernehimmelen er en opplevelse å se fra "taket" i Hønefoss som jeg kaller det. Utsikten over hele byen må ikke bli borte i ett industriområde.

Det må være mykt underlag på tursti. Trebark/skogsbunn legges ved siden av sykkelsti. Dette for å kunne gå/løpe på mykt underlag.

Mvh

Malin Fjære

21:16

← planinitativ_bordals...

Oppbygget turveg på trebru, Fyresdal (foto Åshild Lie)

Trekonstruksjon for å ta opp høydeforskjeller skånsomt i terreng (foto tenktrø)

11 / 20

Sist revidert 04.04.2

I. Utbyggingsvolum og byggehøyder

Utnyttelse og høyde som er regulert i områdereguleringen er:

- BYA 50 %
- Høyde opp til kote 170 moh. Piper og tårn kan være høyere.

Med tanke på fokuset om å bygge tettere i industri/næringsområder ønskes det samråd med kommunen å drøfte om det er aktuelt å øke utnyttelse til inntil 80 % BYA som foreslått på eksempelvis 471 Hvervenmoen (for 424 Follummoen er foreslått utnyttingsgrad 60%).

Det vil innenfor arealer avsatt til industri i områdereguleringen, og i arealer med grønnsstruktur – dette fører til en reduksjon i byggeområdet for å beholde friluftsliv blir innarbeidet i den endelige planen.

Høy utnyttelsesgrad på utviklingsområder veies opp mot at deler av utbyggingsareal i områdereguleringen avsettes til arealer for friluftsliv/grøntst Dette fører til at mindre arealer blir utbygget, men de arealene som blir bebyg blir høyt utnyttet.

HRP AS
Hvervenmoveien 49
3511 Hønefoss

Deres ref:
Vår ref: 2024/297555
Dato: 10.12.2024

Uttalelse til varsel om planoppstart - Detaljregulering for 519 Børdalsmoen

Vi viser til varsel om oppstart av planarbeid for Børdalsmoen, datert 12.11.2024.

Som høringsinstans i planarbeid har Mattilsynet i oppgave å bidra til at planene ivaretar nasjonale og regionale interesser innenfor områdene drikkevann, plantehelse, fiskehelse/fiskevelferd og dyrehelse/dyrevelferd.

Formålet med planen å detaljregulere deler av areal som i områderegulering 381 Treklyngen er avsatt til industriformål. Det er ønske om å etablere trase for gang og sykkelveg gjennom område som er avsatt til friområde i reguleringsplan 155 for Hovsmarka.

Saksopplysninger

I referat fra oppstartsmøte står det at: «det er offentlig vannforsyning i planområde, men ikke avløp. Det bør ses på mulighet for å utforme en VA-plan som muliggjør privat påkobling fra omkringliggende bebyggelse til nye VA-anlegg som etableres. Ny infrastruktur og evt. påkobling av boligbebyggelse i øst må planlegges sammen med kommunens VA-avdeling.»

Mattilsynets innspill

Vi har forventninger til at planen utreder temaene hensyn til drikkevannskilder, vannforsyning, avløpsløsninger, overvannshåndtering og plantehelse, og gir derfor følgende innspill til oppstartsvarelet:

- **Helhetlig plan for vann, avløp og overvannshåndtering (VAO-plan)**
Planen skal inneholde en helhetlig plan for vann, avløp og overvannshåndtering for eksisterende og nye boliger/næringseiendom. Planen skal ha bestemmelser som sikrer leveranse av tilstrekkelige mengder trygt drikkevann til enhver tid.
- **Hensyn til eksisterende drikkevannskilder**
Ved nye tiltak kan utbygger måtte kartlegge om det er eksisterende boliger/fritidsboliger med kommunal eller privat vannforsyning som kan bli berørt. Utbygger må sørge for å beskytte disse mot negativ påvirkning i forbindelse med utbygging, både med hensyn til forurensningsfare og med hensyn til leveringssikkerhet/vannkapasitet.

- Vannledninger innenfor planområdet
Vannledninger innenfor planområdet bør kartlegges og tas hensyn til for å hindre skader ved gjennomføring av tiltaket. Det er derfor viktig at oppdaterte kart over ledningsnett og aktuelle sårbarheter ved distribusjonssystemet er beskrevet og vurdert i planarbeidet.
- Plantehelsetilstand:
For å hindre smitte og spredning av plantesykdommer som kan spres med jordmasser som flyttes eller med maskiner med jord, frø og andre planterester, må tiltakshaver være kjent med status for ulike skadegjørere i området. For ytterligere informasjon viser vi til Miljødirektoratet for informasjon svartlistede arter. Det er hensiktsmessig at dette er omtalt i reguleringsplanen.

Vi ber om å bli orientert i den videre planprosessen.

Med hilsen

Anne Kari Vangen Bakken
seniorinspektør

Astri Ham
avdelingssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Kopi til:

RINGERIKE KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

Emne: Plan 519 Børdalsmoen

Kopi: postmottak <postmottak@ringerike.kommune.no>

Til: ashlie@hrpas.no

Sendt: 05.12.2024 12:07:35

Fra: Naturvernforbundet i Hole og Ringerike <hole-ringerike@naturvernforbundet.no>
Naturvernforbundet, ved lokallaget for Hole og Ringerike har følgende innspill til plan 519 Børdalsmoen.

Det er i utgangspunktet veldig trist at Ringerike kommune fortsetter nedbygging av grøntarealer i kommunen. I dokumentarserien «Norge i rødt, hvitt og grått» kom det frem at Ringerike kommune var en av kommunen i Norge som hadde bygd ned mest natur. Det virker ikke som om kommunen har tatt dette innover seg, da vi ser flere planer, blant annet denne, som fortsetter som før og bygger ned natur uten at tapet kompenseres.

Vurdering av konsekvensutredning

Vurdering av om planen faller inn under Forskrift om konsekvensutredning begrunnes med at dette ble vurdert i 2014, da områdeplanen for Treklyngen ble vedtatt. Tiltaket vurderes å ligge under Vedlegg 1 punkt 24 om næringsbygg med samlet BRA over 15 000m². Det antas at det er punkt b. som er begrunnelsen til kommunen om hvorfor planen ikke skal konsekvensutredes (ent ydeligere begrunnelse savnes i dokumentene). Der står det «reguleringsplanen etter plan- og bygningsloven for tiltak i vedlegg I. Unntatt fra dette er reguleringsplaner der det konkrete tiltaket er konsekvensutredet i en tidligere plan og der reguleringsplanen er i samsvar med denne tidligere planen». Områdeplanen ble konsekvensutredet i 2014 og det har i etterkant kommet oppdaterte retningslinjer; Regional plan og areal i Buskerud 2018-2025, Nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging 2023-2027 og Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018). Friluftslivskartleggingen (2019) av området kom også etter 2014. Det kommer ikke frem av dokumentene hvordan de oppdaterte retningslinjene stemmer eller ikke stemmer med vurderingene som ble gjort i 2014.

Naturverdier

Kommunen må være tydeligere på hvilke trær og hvilken vegetasjon som skal bevares. Slik det står i referat fra oppstartsmøte er det sannsynlig at det ikke vil hensyntas av utbygger. Referat fra oppstartsmøte burde sette tydelige føringer for hvilken vegetasjon og hvilke trær kommunen mener det er viktig å bevare. Det er registrert potensiell sandfuruskg på hele arealet, er det avkreftet via korrekt kartlegging at det ikke er sandfuruskg innenfor arealet?

Det står at arealet er registrert med dyrkbar mark, men at kommunen ikke vil sette krav til jordvernplan siden område er regulering til industri. Det er vanskelig å forstå hvordan en kommune som sier at de jobber aktivt med arealregnskap kommer frem til denne konklusjonen. Nedbygging av dyrkbar mark er like problematisk, uavhengig av regulert formål. Arealregnskap og jordvernplan bør fortsatt utarbeides for tiltaket. Er det jord innenfor området som burde flyttes?

Arealet består i dag av skog med høy bonitet. Vi anbefaler kommunen å se på prinsipper rundt arealnøytralitet, slik som Nordre Follo gjør, som kan sikre kompensasjon for hogst av karbonrik skog.

Det forventes at utbygger kartlegger trase for gang- og sykkelvei etter Miljødirektoratet sin instruks (NiN) og at resultater fra denne kartleggingen setter premisser for valg av trase og utforming.

Friluftsliv

Området er i dag et svært populært turområde og brukes blant annet som nærturområde og til orientering. Arealet er del av det registrerte friluftslivsområdet Hovsmarka, som er gitt Svært høy verdi i kommunen sin egen kartlegging fra 2019. Konsekvensene av nedbygging av deler av et så viktig friluftslivsområde kommer ikke godt nok frem i dag. Det bør vurderes om utbyggingen burde kompenseres i andre deler av friluftslivsområde eller om trase for gang- og sykkelvei kan bli noe mer enn kun en ferdselstrase. Kan det legges opp til opplevelser langs traseen for å bidra til at det blir en attraktiv trase for friluftsliv? Dette kan være bålplasser på høyder tilknyttet traseen, treningsløyper, hinderløyper eller lignende. Hvordan er traseen tenkt opparbeidet? Er det asfalt, belysning?

Arkitektur og estetikk

Hva er begrunnelsen for at kommunen ikke setter krav til arkitektur eller fasadeoppriss i planprosessen? Når det skal bygges så store volumer er det helt uforståelig at planen skal vedtas uten at det settes bestemmelser til utforming av bygningsmassen. Dette vil ha mye å si for områdene rundt og kommunen burde sette krav til fasadeoppriss, 3D modellering, fargebruk og materialbruk. Kommunen bør jobbe for at bygningsmasse som settes opp i kommunen utarbeides i god kvalitet, slik at den kan brukes i mange år fremover - selv om bruken av byggene skulle endres.

Med vennlig hilsen

Styret

Naturvernforbundet
Hole og Ringerike

HRP AS
Dronning Eufemias gate 16
0109 OSLO

Vår dato: 12.12.2024

Vår ref.: 202420099-3 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Saksbehandler: Ole-Jakob Sande/
22959545/ojs@nve.no

NVEs innspill til varsel om oppstart av detaljregulering for Børdalsmoen - Planid. 519 i Ringerike kommune

Vi viser til brev datert 12.11.2024. Saken gjelder varsel om oppstart av arbeid med detaljregulering for Børdalsmoen i Ringerike kommune. Formålet med planarbeidet er å detaljregulere areal som er satt av til industriformål i gjeldende områderegulering Treklygen. Planen skal legge til rette for lett industri, lager, logistikk og forretning med plasskrevende varer. I tillegg skal det vurderes trase for gang- og sykkelvei gjennom området og ny kryssløsning for E16 - Årborgveien.

Om NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVEs konkrete innspill

Fare for kvikkleireskred må avklares

Hele planområdet ligger i aktsomhetsområde for kvikkleireskred, og deler av planområdet ligger innenfor eller nær kartlagte kvikkleiresoner, jf. [NVE Atlas](#). Fare for kvikkleireskred må avklares i planarbeidet, og vi anbefaler at dere bruker prosedyren i kap. 3.2 i NVEs veileder [1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred](#) så langt som nødvendig, for å avklare fare og eventuelt dokumentere tilstrekkelig stabilitet.

Flom og erosjon

Sør i planområdet er det en bekk hvor aktsomhetskartet for flom viser mulig fare, jf. [NVE Atlas](#). Innenfor planområdet er det også mindre bekker og raviner som ikke fanges opp av

aktsomhetskartet for flom. I arbeidet med ROS-analysen må flom og erosjon langs bekkeløpene være tema som vurderes.

NVE har utarbeidet veileder for [3/2022 Sikkerhet mot flom](#). Dere kan finne eksempler på utredninger i vedleggene til veilederen. Generelt gjelder at areal utsatt for flom med 200-års gjentaksintervall vises i plankartet med hensynssone Flomfare H320 med tilhørende bestemmelser som gir tilstrekkelig sikkerhet før utbygging, jf. TEK17 § 7-2. For bekker vil det i de fleste tilfeller gi tilfredsstillende sikkerhet å regulere byggegrense 20 m på hver side dersom reell fare ikke er vurdert. Ved eventuelle kryssinger av vassdrag må broer og kulverter planlegges med tilstrekkelig kapasitet.

Dersom elvebredden er utsatt for erosjon skal det være en sikkerhetssone mellom bygninger og toppen av skråninga over elva som er minst like brei som høyden fra elva og til toppen av skråninga. Avstanden må være minst 20 m, jf. prinsippsskisse for erosjonssikker plassering av byggverk i veilederen til TEK17 § 7-2 fjerde ledd.

Overvann

Overvann er overflateavrenning som følge av nedbør og smeltevann. Mer utbygging gir økt andel tette flater som igjen bidrar til raskere avrenning og større mengder vann på terrengoverflaten. Økningen kan føre til oversvømmelser i byggeområdene og flom i vassdragene. Det er viktig å være oppmerksom på at ny utbygging også kan blokkere avrenningen ovenfra, som igjen kan føre til skader på selve bygget eller lede overvannet i uønsket retning.

Dersom omgivelsene ikke har kapasitet til å ta imot økt avrenning, må det planlegges kompensierende tiltak i nedbørfeltet. Klimaendringenes påvirkning på avrenningen i byggeområdene må også avklares. Dette må gjøres tidlig i planprosessen slik at det blir satt av tilstrekkelig areal før bygninger og infrastruktur planlegges.

Reguleringsplanen må vise hvordan overvann skal behandles både i kart og bestemmelser. Det må avsettes tilstrekkelige og hensiktsmessige arealer for å håndtere overvann. Reguleringsplanen må vise hvordan overvann skal håndteres uten at det fører til negative konsekvenser for grunnvann, overflateavrenning, bekker, elver og innsjøer.

Dette gjøres ved å:

- Kartlegge nedbørsfeltet tilknyttet planområdet, og dreneringslinjer gjennom området.
- Mengde avrenning fra området bør kartlegges før og etter tiltaket.
- Vi gir en sterk anbefaling om at det legges til grunn et klimajustert 100 års regn ved kartlegging av overvannsfare.
- Flomveien bør vises helt frem til resipient, og det må gjøres en vurdering resipientens kapasitet. Resipient ligger ofte utenfor planområdet. Flomveien bør likevel vises i dokumentasjonsgrunnlaget som følger planen.
- Flomvei inne på området må dimensjoneres og vises i plankartet med tilhørende bestemmelser.

Vi anbefaler at det brukes naturbaserte løsninger for å håndtere overvannet jf. «Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning».

Vi viser til [NVE veileder 4/2022 Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar](#). NVE har også publisert veileder [2/2023 Kartlegging av fare for overvann](#) som kan være til nytte i arbeidet.

Allmenne interesser i vassdrag

Ifølge vannressursloven (vrl) § 11 skal det langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring opprettholdes et avgrensa naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir leveplass for planter og dyr. Bredden på vegetasjonsbeltet kan fastsettes i reguleringsplanen. Arealbrukskategorien Bruk og vern av sjø og vassdrag etter pbl. § 12-5 nr. 6 bør benyttes til å merke vannstrengen med for eksempel underkategorien Natur og friluftsliv.

Bekkene i planområdet følger raviner som er en viktig naturtype. Massedeponi, nydyrking, hogst og sikring mot kvikkleireskred er den største trusselen mot leirraviner. NVE anbefaler at dere vurderer eventuelle inngrep i ravinene som en del av vassdragsmiljøet i planarbeidet.

Dersom planen åpner for tiltak som medfører inngrep i vassdraget, må det i planbeskrivelsen gjøres rede for om det er knyttet allmenne interesser til vassdraget, og eventuelt hvordan inngrepet påvirker de allmenne interessene. Dersom allmenne interesser ikke blir berørt, kan inngrepet avgjøres av kommunen alene.

Som eksempel på allmenne interesser kan nevnes fiskens frie gang, allmenn ferdsel, naturvern, biologisk mangfold, vitenskapelig interesse, kultur og landskapshensyn, jordvern, hensyn til flom/isgang og skred mv. NVE kan fastsette at tiltak som er tillatt i reguleringsplan ikke trenger særskilt tillatelse etter vrl, jf. § 20 d) om samordning av tillatelser. En koordinert behandling forutsetter at planen gir en god beskrivelse av tiltaka og at konsekvensene for allmenne interesser er vurdert.

Energianlegg

Det er flere kraftledninger som krysser planområdet, der noen er en del av regional- og sentralnettet. Denne type anlegg har konsesjon etter energilova og er unntatt saksbehandling etter pbl. Slike større høyspentlinjer skal reguleres med hensynssone Båndlegging etter annet lovverk H740, jf. pbl § 11-8 d. Mindre kraftledningsanlegg innenfor distribusjonsnettet faller innenfor virkeområdet til pbl., og NVE anbefaler at anlegget blir satt av som teknisk infrastruktur etter pbl. § 12-5 nr. 2.

Generelle råd

For å få en fullstendig oversikt over hvordan dere kan ta hensyn til våre tema i reguleringsplanen anbefaler vi dere å bruke våre [internettsider for arealplanlegging](#). Her er informasjonen og veiledningen lagt opp etter plannivå. Vi vil særlig vise til [Kartbasert veileder for reguleringsplan](#). Veilederen leder dere gjennom alle våre fagområde, og gir

dere verktøy og innspill til planarbeidet. Den som utarbeider planen, har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

NVEs oppfølging av planarbeidet

Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt planer som sendes på høring til NVE. Vi ber om at alle plandokument blir sendt elektronisk til NVE.

NVE prioriterer å gi innspill og uttalelser til reguleringsplaner der det bes om faglig bistand til konkrete problemstillinger. Etter en faglig prioritering gir vi bistand til de kommunene som har størst behov.

Ta gjerne kontakt på e-post eller telefon ved konkrete spørsmål om NVEs saksområder.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Ole-Jakob Sande
Senioringeniør

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:

HRP AS

Kopimottakere:

RINGERIKE KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
Buskerud fylkeskommune

Emne: 519 Børdalsmoen

Til: ashlie@hrpas.no, postmottak <postmottak@ringerike.kommune.no>

Sendt: 18.11.2024 13:33:32

Fra: Ola T Bjørntvedt <ola.bjorntvedt@gmail.com>

Jeg leser i RB om den planlagte utbyggingen av Børdalsmoen og - som det ser ut på kartet - Kringlemoen. Dette er furumoer som i all tid har vært brukt som turområder for alle i nordre del av Hønefoss. Spesielt var Børdalsmoen, før alle furuene ble felt, et fantastisk sted å trene på - men selvsagt også lett tilgjengelig for bærplukking for de som ikke har fysikk til å komme seg inn i mer kupert terreng. (Nå kan man fremdeles jogge og bevege seg der - så lenge det varer, selv om naturinntrykket ble ødelagt av hoggingen. Jaja - da får man dra til Hensmoen da - men der spiser grustaket stadig større del av området. Det samme skjer på Kilemoen . Da gjenstår Eggemoen - men en framtidig ny vei (?) vil ødelegge mye der også. Kanskje må framtidige ringerikinger dra til Modum - og til det flotte området på Furumo, for politikerne der i kommunen ser ut til å ha skjønt verdien av å ta vare på større, sammenhengende furumoer. Politikerne på Ringerike burde kanskje ha sett litt på programmene til Bård Tufte Johansen - eller lyttet til hva professor Anne Sverdrup-Thygeson har å si.

Ola T. Bjørntvedt

Statens vegvesen

HRP AS AVD HØNEFOSS (Underenhet)
Hvervenmoveien 49

3511 HØNEFOSS

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Jan Antonsen / 69243554

Vår referanse:
24/294991-5

Deres referanse:

Vår dato:
14.12.2024

Innspill – varsel om oppstart av planarbeid – detaljreguleringsplan for Bør- dalsmoen næringspark – planID 3305_519 – Ringerike kommune

Vi viser til brev av 12. november 2024 med varsel om ovennevnte planarbeider.

Bakgrunn

Hensikten med planarbeidet er å detaljregulere deler av areal som i områdereguleringsplan for Treklyngen, planID 3305_381, er avsatt til industriformål. Det skal legges til rette for lett industri, lager, logistikk og forretning med plasskrevende varer (herunder biler, maskiner og byggevarer). Planen skal også omfatte trasé for gang- og sykkelveg og nytt kryss mellom E16 og Årbogveien.

Forslagsstiller er HRP AS med HRP AS som plankonsulent.

Planinitiativ av 29. august 2024 og referat fra oppstartsmøte 14. oktober 2024 fulgte varselbrevet.

I samråd med kommunen er det vurdert at planarbeidet ikke utløser krav om konsekvensutredning da tiltaket er i henhold til overordnet plan og er KU-vurdert i tidligere planprosess.

Statens vegvesens ansvar

Statens vegvesen har ansvar for at føringer i nasjonal transportplan (NTP), statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Skoggata 19
1530 MOSS

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Vi skal bidra til å følge opp FNs bærekraftsmål rettet mot transportsektoren gjennom oppfølgingen av NTP-målene hvor hovedmålet er et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050. Under er det fem likestilte mål:

- Enklere reisehverdag og økt konkurranseevne for næringslivet
- Bidra til å oppfylle Norges klima- og miljømål
- Nullvisjon for drepte og hardt skadde
- Effektiv bruk av ny teknologi
- Mer for pengene

Vi uttaler oss som forvalter av riksveg på vegne av staten, og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport. Vårt sektoransvar for vegnettet betyr at vi har et overordnet ansvar for at trafikksikkerhet, framkommelighet, universell utforming, klima og miljøhensyn og helhetlig bypolitikk ivaretas i alle planforslag som berører samferdsel. Gjennom vårt sektoransvar skal vi bidra til samarbeid mellom aktuelle myndigheter, næringsliv og innbyggerne med mål om en bærekraftig utvikling.

Innspill som fagorgan med sektoransvar

Teknisk plan

For å sikre at det reguleres nok areal for å kunne bygge planlagte tiltak som berører E16, må det utarbeides teknisk plan som grunnlag for reguleringsplanen for disse tiltakene. Statens vegvesen skal godkjenne teknisk plan før reguleringsplanen legges ut til offentlig ettersyn. Utarbeidelse av trafikkvurderinger og teknisk plan for løsninger langs E16 må utføres av fagpersoner med kompetanse innenfor vegplanlegging.

Kryss mellom E16 og Årbogveien

Det forutsettes at krysset mellom E16 og Årbogveien skal utbedres/oppgraderes. Dimensjonering og valg av løsninger skal være i tråd med krav i vegnormal N100. Trafikkmengde 20 år etter åpning av nytt kryss skal legges til grunn for dimensjoneringen.

ÅDT er 6400 med 12 % lange/tunge for E16 på stedet iht. Norsk vegdatabank (NVDB). Det er nylig etablert et tellepunkt (E16 Risesletta) som vil kunne gi mer oppdaterte og nøyaktige trafikkdata, se <https://trafikdata.atlas.vegvesen.no/>.

Vi ber om at det reguleres midlertidige bygge- og anleggsområder langs E16 for å ivareta behovet for plass til maskiner, lagring av materiell og masser m.m. under byggeperioden. Bestemmelser om midlertidige bygge- og anleggsområder er hjemlet i plan- og bygningsloven § 12-7 nr. 1. I plankartet markeres midlertidige bygge- og anleggsområder som en egen type bestemmelsesområde og angis med skravur over arealformålsflater som angir den senere permanente bruken.

Siktkrav i kryss og avkjørsler defineres som sikttrekanter, se for eksempel kapittel 4.1.1.6 i håndbok N100. Disse tegnes inn (og målsettes) i alle kryss og avkjørsler. Den delen av sikt-

trekanten som eventuelt kommer utenfor areal regulert til vegformål, reguleres som hensynssone (sikringssone H140).

I tillegg bør det tas inn en bestemmelse om at det innenfor sikktrekanten ikke skal være sikt-hindringer (som for eksempel vegetasjon eller snø) som er høyere enn 0,5 m over kjørebanelivå. Enkeltstående trær, stolper og liknende kan stå innenfor sikktrekanten. Eventuelle trær i sikktrekanten skal oppstammes slik at trekrona ikke hindrer sikt. Se kapittel 4.1.1.6 i håndbok N100.

Byggegrenser

I utgangspunktet bør alle reguleringsplaner angi byggegrenser mot offentlig veg. Grensene bør vises på kartet med riktig bruk av juridiske linjer slik at det ikke er tvil om betydningen. Om nødvendig kan byggegrensene suppleres med en forklarende bestemmelse.

Byggegrenser skal ivareta hensynet til trafikksikkerheten, vedlikeholdet og driften av vegen, arealbehov ved utbedring av vegen, og miljøet langs vegen.

Vi anbefaler å ta inn en bestemmelse om at byggegrenser gjelder for byggverk. Begrepet byggverk gjelder ikke bare for bygninger, men også for konstruksjoner og anlegg så langt det er relevant. I plan- og bygningsloven refererer begrepet «anlegg» til varige konstruksjoner eller installasjoner som kan omfatte alt fra veger og parkeringsplasser til broer og andre infrastrukturelle prosjekter. Dette inkluderer også vesentlige terrenginngrep og anlegg som utføres på eller i grunnen, i vassdrag eller i sjøområder.

Ingen deler av bygninger kan krage ut over byggegrense mot veg eller gate. Vi minner også spesielt om at plasser for fast parkering og interne veger rammes av byggegrensebestemmelsene. Slike anlegg kan ikke legges i strid med byggegrensen mot E16. Grunnen til dette er at vi mener slike anlegg omfattes av begrepet byggverk, jf. omtalen i avsnittet ovenfor.

Avstanden fra kjørebanelens midtlinje i E16 til byggegrensen skal være minst 50 meter, jf. også byggegrensen i områdereguleringsplan for *Treklyngen*.

Sikkerhetssone

Av sikkerhetsmessige årsaker defineres det en sikkerhetssone ut fra kjørebanelkant som skal være utformet på sikker måte, slik at kjøretøy som havner utenfor kjørebanelen, blant annet ikke kan treffe farlige sidehindre, kan unngå å velte eller ikke kan treffe spesielle anlegg som kan gi store følgeskader. For beregning av sikkerhetssonens bredde m.m. viser vi til håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder (versjon 2022). Vi ber om at sikkerhetssonen langs E16 reguleres til vegformål.

Trafikkanalyse

Det må gjennomføres en trafikkanalyse for å utrede trafikale konsekvenser med tanke på dimensjonering og valg av løsninger. Analysen bør omfatte vurdering av trafikksikkerhet og

trafikkavvikling i kryss og avkjørsler. Trafikkanalysen gir også grunnlag for vurdering av fremtidige støyforhold.

Trafikksikkerhet

Det er viktig at valgte løsninger ivaretar trafikksikkerhet og fremkommelighet for alle trafikanter. Samtidig bør det utvikles gode interne trafikksystemer for å hindre farlige situasjoner. Vi anbefaler at alle offentlige trafikkarealer dimensjoneres etter Statens vegvesens håndbøker. Vi tenker da spesielt på fri sikt i kryss og avkjørsler. Løsninger bør planlegges slik at store kjøretøy ikke trenger å rygge.

Varelevering

Det er viktig at man i planlegging, dimensjonering og utforming av den fysiske infrastruktur tar hensyn til varedistribusjon og utarbeider løsninger som legger til rette for effektiv, miljøvennlig og trafikksikker distribusjon.

Varelevering er ikke eget formål etter plan- og bygningsloven. Løsninger for varelevering i reguleringsplaner bør omtales i bestemmelsene eller vises i plan som del av kjøreareal eller parkeringsareal.

Varemottak bør utformes slik at rygging og snuing kan skje utenfor offentlig veg. Behovet for rygging skal være minst mulig, og bør være begrenset til manøvrering inn til selve oppstillingsplassen. Der rygging er nødvendig, må det sikres at dette kan gjøres på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte. Områder hvor rygging er nødvendig, skal være godt opplyste og oversiktlige, uten søyler eller andre fysiske hindre.

Varelevering bør ikke være i konflikt med annen parkering eller arealer for gående.

Parkering

Ved besøkparkering og kundeparkering er det en større andel av de parkerende som er førstegangs parkerende eller benytter anlegget sjelden. Slike anlegg må ha god standard på adkomster, ramper og parkeringsareal for å opprettholde trafikkapasitet og for å hindre skader og ulykker. Det er behov for god veiledende skilting av kjøresystemet. Det samme gjelder for gangadkomster og -forbindelser.

Plasser reservert for forflytningshemmede anbefales lokalisert nært målpunkt/hovedinngang og utformes slik at rullestolbrukere lett kan komme inn og ut av kjøretøyet og videre inn mot målpunktet. Antallet vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Universell utforming

Universell utforming er nedfelt i formålsparagrafen i plan- og bygningsloven. I § 1-1 heter det at prinsippet om universell utforming skal ligge til grunn for planlegging og kravene til det enkelte byggetiltak. Dette betyr at likeverdige muligheter til samfunnsdeltakelse skal fremmes gjennom plan- og bygningslovens system og bestemmelser. Universell utforming er en samfunnskvalitet med særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse, jf. re-

gjeringens handlingsplan for bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge 2021–2025 og regjeringens veileder i universell utforming (mai 2021). Vi viser også til likestillings- og diskrimineringsloven som trådte i kraft 1. januar 2018.

Reguleringsplanen må redegjøre for og vise hvordan universell utforming ivaretas, for eksempel skal transportsystemet, inkludert parkeringsplasser for forflytningshemmede, være universelt utformet.

Syklende og gående

Det er en overordnet nasjonal strategi om å øke andelen syklende. Sykling gir god helse, sykling er bra for miljøet og sykling er god samfunnsøkonomi. For å oppnå dette er det blant annet viktig å etablere sammenhengende hovednett for sykkeltrafikk i byer og tettsteder, herunder å sørge for sikker sykkelparkering.

Det bør derfor tas inn en reguleringsbestemmelse som setter minimumskrav til antall sykkelparkeringsplasser, krav om plassering nær inngangsparti, krav til standard ved at plassene skal ha tak og at det skal være mulig å låse fast syklene. Det bør også tilrettelegges for lading av elsykler.

Statens vegvesen har utarbeidet en Nasjonal gåstrategi. Strategien har to hovedmål om at det skal være attraktivt å gå for alle og at flere skal gå mer. Økt gange vil medføre redusert biltrafikk og gi positive helseeffekter. Dette omfatter først og fremst gåing i nærmiljøet der folk bor og i byer og tettsteder. Det er her flest går i hverdagen og det største potensialet for økt gåing ligger.

Ved riktig utforming av fysiske omgivelser kan man legge til rette for mer gåing, f.eks. vil snarveger (stier, trapper og forbindelser gjennom bebyggelse) fungere som supplement til resten av gangnettet. Snarvegene bidrar til effektive og raskest mulige gangforbindelser. Der en snarveg er hovedløsningen, må denne ha universell utforming.

Kollektivtrafikk

Det må utredes hvordan planområdet kan betjenes av kollektivtrafikk. Beskrivelsen bør også omfatte gangforbindelser og avstander til relevante stoppesteder. Økt bruk av miljøvennlig transport i byene vil gi bedre bymiljø, klima og framkommelighet. God framkommelighet i byene er viktig for både nærings- og persontransport. Dette gir også synergieffekter i form av bedre folkehelse.

Statens vegvesen Transport og samfunn
Med hilsen

Anders O. T. Hagerup
seksjonssjef

Jan Antonsen
sjefingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE, Hauges gate 89, 3019 DRAMMEN

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS, Postboks 325, 1502 MOSS

Åshild Lie

Saksbehandler: Hans Kristian Sørum

Saksbehandlers tlf.: 47706759

Deres ref.:

Vår ref.: 2024/2695-2

14.11.2024

Høringsuttalelse - Varsel om oppstart av planarbeid - 519 Detaljregulering Børdalsmoen

Statnett viser til varsel datert 12.11.2024 med varsel om oppstart av planarbeid, detaljregulering for Børdalsmoen.

Statnett har særskilt anleggskonsesjon etter energiloven for transmisjonsnettanlegg i Ringerike kommune. Dette innebærer at Statnett eier og drifter følgende anlegg i kommunen.

- Ringerike transformatorstasjon
- Ådal transformatorstasjon
- 420 kV Dagali – Ringerike
- 420 kV Ringerike – Sylling
- 420 kV Usta – Ådal
- 420 kV Ådal – Ringerike
- 420 kV Ådal - Frogner
- 300 kV Nesbyen - Sogn
- 300 kV Hemsil 2 - Sogn

Vedlagt er et oversiktskart over våre anlegg.

På denne bakgrunn gjør vi oppmerksom på at det innenfor planområdet må tas hensyn til de anlegg som er nødvendig for Statnett å drifte. Statnett har følgende merknader.

Felles for elektriske anlegg - inntegning i plankart

Planområdet berøres av eksisterende 300 kV transmisjonsnettleddning. Transmisjonsnettleddningen er bygget og drives i medhold av særskilt anleggskonsesjon gitt av Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE), jf energilovens § 3-1 første ledd.

Anlegg bygget i medhold av anleggskonsesjon er i all hovedsak unntatt fra Plan- og bygningslovens regler, og for slike anlegg kan det derfor ikke vedtas planbestemmelser eller vilkår som del av reguleringsplan for andre tema. Utgangspunktet er derfor at slike transmisjonsnettleddninger og transformatorstasjoner i en detaljregulering ikke skal inntegnes som ett planformål, men innarbeides i plankartet som hensynssone med SOSI-kode H740 (båndlegging etter Energiloven) og tilhørende reguleringsbestemmelser (pbl §§ 11-8 d) /12-6).

Statnett ber om at følgende reguleringsbestemmelse knyttet opp mot hensynssonen for transmisjonsnettanleggene: *Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor hensynssonen og alle tiltak i terrenget og anleggsarbeid innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.*

Hensynssonen bør være identisk med ledningsanleggets byggeforbudsbelte. Byggeforbudsbelte langs denne transmisjonsnettledningen er totalt 40 meter, 20 meter målt horisontalt til hver side fra senter av ledningen.

Det må ikke iverksettes tiltak som medfører forringelse av adkomst til Statnetts anlegg. Det må heller ikke gjøres inngripen i terrenget som medfører endring av overdekningen over kabler eller oppfylling av terrenget som medfører redusert høyde opp til luftledningsanlegg.

Anleggsarbeid nært høyspentanlegg – 30 meters varslingsgrense

Anleggsarbeid nært spenningssatte anlegg må skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. I tillegg til byggeforbudsbeltet er det en varslingsavstand på 30 meter det fra ytterste strømførende fase på ledningen.

Statnett som ledningseier skal derfor kontaktes minst 6 uker før planlagt oppstart av arbeid med anleggsmaskiner i en horisontal avstand nærmere enn 30 meter fra ytterste strømførende line. Det samme gjelder dersom det skal gjennomføres sprengningsarbeider eller gravearbeider mv som kan gi risiko for å påføre overføringsanlegget skade eller gi skade på tiltakshaver eller utstyr. Det vil da være nødvendig med befaring og nærmere avtale om aktuelle sikkerhetstiltak.

Vi viser ellers til veiledning på Statnett sin hjemmeside

<https://www.statnett.no/om-statnett/vart-hms-arbeid/arbeid-nar-hoyspentanlegg/>

samt publikasjonen "Anleggsmaskiner og elektriske anlegg" som finnes der.

Statnett ber om at den sistnevnte publikasjonen følger det videre planarbeidet da denne illustrerer grunnlaget for vårt HMS-arbeid ved ledninger som er spenningssatt.

Når det gjelder ROS-analyse ber vi om at denne gjennomføres med hensyn til transmisjonsnettet som kritisk infrastruktur både med hensyn til ferdig bygget anlegg og med hensyn til anleggsgjennomføring.

Statnett ber om å være høringspart i det videre planarbeidet.

Med vennlig hilsen
Rune Garberg

Grunn- og rettighetsserverv

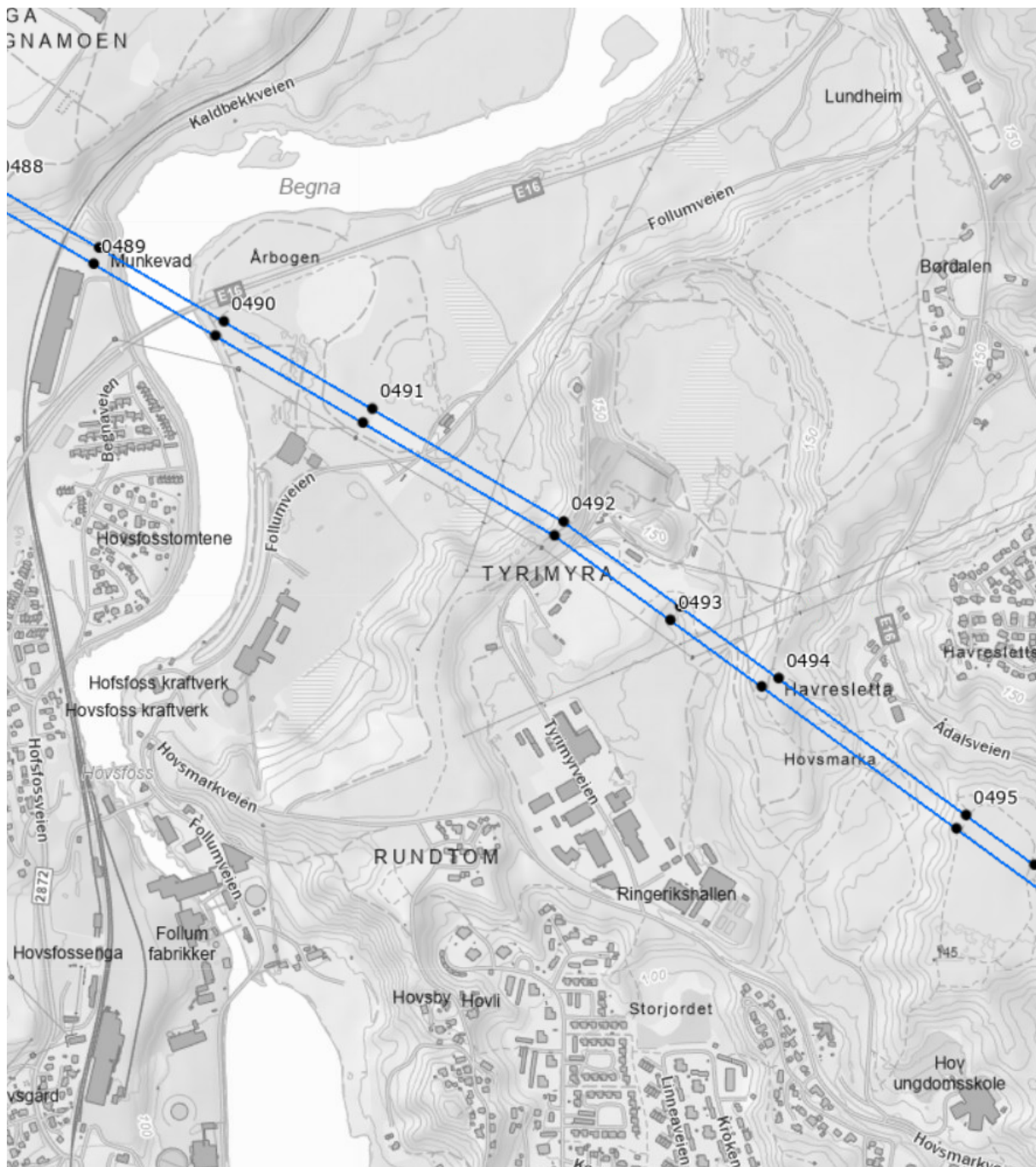
Med vennlig hilsen
Hans Kristian Sørum

Grunn- og rettighetsserverv

Kopi til:
Ringerike kommune

Vedlegg: Situasjonsskart

Vedlegg:

Situasjonskart: Statnett sine anlegg i planområdet

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

03.12.2024

Vår ref:

2024/44706

Deres dato:

12.11.2024

Deres ref:

519 Børdalsmoen

HRP AS

Dronning Eufemias gate 16

0191 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Brede Kihle, 32266865

Ringerike - Innspill til varsel om oppstart av detaljregulering for Børdalsmoen - planID 519

Vi viser til deres oversendelse av 12. november 2024.

Bakgrunn

Det går frem av varselet at formålet med planarbeidet er å detaljregulere deler av areal som i områderegulering for Treklyngen er regulert til industriformål. Det er videre ønskelig å etablere trasé for gang- og sykkelveg gjennom området som er avsatt til friområde – anlegg for lek, idrett og sport i reguleringsplanen for Hovsmarka. Som en del av planarbeidet skal det også legges til rette for nytt kryss E16 - Årbogveien.

Området som skal tas i bruk til utbygging ønskes regulert til lett industri, lager, logistikk og forretning for plasskrevende varer (herunder bil, maskiner og byggevarer). Hensikten med dette er blant annet at næringsaktører som tar opp arealer i sentrum og som kan brukes til boligutvikling, kan flytte og samles innenfor et bynært område.

Planområdet omfatter et areal på 562 daa, hvorav 180 er aktuelt til utbygging i følge kunngjøringen. Det er ikke stilt krav til utarbeiding av konsekvensutredning. Det er blant annet lagt vekt på at det ble stilt et slikt krav i forbindelse med områderegulering for Treklyngen. Denne planen legger imidlertid ikke opp til etablering av forretningsvirksomhet.

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, barn og unges interesser, samfunnssikkerhet og gravplasser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

Statsforvalterens innspill

Samordnet areal- og transportplanlegging

Vi støtter idéen om å legge til rette for at næring og handel som i dag er etablert i Hønefoss, hvor det er ønske om å transformere til blant annet boligformål og detaljhandel, får muligheten til å samlokaliseres ved Børdalsmoen. Det er blant annet vist til området Eikli hvor det er ønske om dette.

Med bakgrunn i at Børdalsmoen er å regne som bilbasert er det likevel viktig at handelssegmentet begrenses i størst mulig grad til bedrifter som ikke er arbeidsplassintensive eller har mange besøkende. Ved høringen av arealdelen høsten 2023 frarådet vi derfor at det ble lagt til rette for forretninger i dette området. Selv om dette begrenses til plasskrevende handel er erfaringen at dette over tid er vanskelig å styre, jf. utviklingen ved Hvervenmoen. Vi vil derfor fortsatt sterkt anbefale at det ikke legges opp til forretninger i dette området. Hvis det likevel foreslås, er det viktig at bestemmelsene er tydelige på at dette begrenses til plasskrevende varer slik det er definert i *Regional plan for areal og transport i Buskerud fra 2018*. Utfordringene med bransjeglidning gjør dette vanskelig å styre. For eksempel har ulike hagesentre et stort tilbud av varer som sorterer under detaljhandel, derav også mye kunder og transport som følge av dette. Med bakgrunn i at forretningsformålet ikke er i tråd med gjeldende arealdel eller områderegulering, legger vi til grunn at dette blir grundig utredet.

Forslaget om å opparbeide ny gang- og sykkelveg mener vi er positivt sett i sammenheng med å legge til rette for klimavennlige alternativ til bil som adkomst til området. I den sammenheng bør det også vurderes en restriktiv parkeringsdekning som samsvarer med behovet for industribedrifter, lager og logistikk.

Krav om konsekvensutredning

Når det gjelder vurdering av krav til konsekvensutredning (KU), minner vi om kravet i vedlegg I pkt. 24 i forskrift om konsekvensutredning. Selv om det ble gjennomført konsekvensutredning i forbindelse med områderegulering for Treklyngen viser vi til [veilederen](#) om konsekvensutredninger fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra 2021, hvor det i kapittel 1.6 slås fast at om det skal kunne påberopes unntak fra KU-plikten, så må det ha vært utredet på tiltaksnivå tidligere og reguleringsplanen for tiltaket må være i samsvar med den tidligere planen. Områdereguleringen for Treklyngen er relativt grovmasket. Vi går derfor ut fra det konsekvensutredningen som ble utarbeidet den gangen ikke er tilstrekkelig detaljert. Vi ber kommunen gjøre en ny vurdering av krav til konsekvensutredning og ber om få tilsendt ev. planprogram til uttalelse.

Naturmangfold og friluftsliv

Det er startet opp arbeid med å utarbeide flere detaljreguleringer i området ved Børdalsmoen og Hovsmarka. Dette utgjør i dag et viktig idretts- og friluftsområde og det er også dokumentert viktig naturmangfold i området. Det er derfor viktig at videre utvikling med industri og næring i området avveies mot betydningen området har for idrett, natur og rekreasjon. Det er flere boligområder tett på i tillegg til Hov ungdomsskole som bruker dette området.

Vi legger til grunn at ny gang- og sykkelveg tar hensyn til de naturverdiene som er registrert i området. Området ble NiN-kartlagt i 2019 hvor det blant annet ble dokumentert naturtyper med gammel granskog, gammel lågurtgranskog og høgstaudegranskog. Videre er det registrert enkelte rødlistede arter, hvorav noen er vurdert som truet. Hvis den nye gang- og sykkelvegen planlegges i disse områdene, må det gjøres en konkret vurdering av konsekvensene for disse naturverdiene. Vi

viser til kravene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Vi anbefaler at lokalitetene som har god eller høy kvalitet blir regulert inn i planen som naturområder med bestemmelser som sikrer mot hogst. Av flyfoto ser vi at den ene lokaliteten allerede er hugget. Dette har skjedd etter at området ble kartlagt for naturverdier etter NiN-metodikken.

Det er også registrert fremmede arter i området, blant annet kanadagullris og buskhyll. Vi anbefaler at disse plantene blir fjernet. Det er også viktig at man hindrer spredning av disse artene når det skal gjennomføres anleggsarbeid i området. Naturmangfoldlovens kapittel IV og forskrift om fremmede organismer utdyper den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6. For virksomheter eller tiltak som kan medføre utilsiktet spredning eller utslipp av fremmede organismer stiller aktsomhetsplikten krav om at den ansvarlige i rimelig utstrekning treffer tiltak for å hindre slik spredning. Vi ber om at dette følges opp i planforslaget.

Støy

Det er et lite boligfelt ved Børdalen som blir liggende tett på det planlagte næringsområdet. Det er derfor viktig at det redegjøres for hvordan dette boligfeltet og andre boliger som ligger tett på næringsområdet blir ivaretatt med hensyn til støy fra anleggsarbeid og på sikt ordinær drift av området. Vi viser i den sammenheng til støyretningslinjen T-1442/2021 og de støygrensene som er bestemt her for veitrafikk og anleggsstøy. Vi legger til grunn at det regulerte grøntområdet mellom boligfeltet og næringsområdet blir videreført i detaljreguleringen og at støyen blir dokumentert som en del av dokumentasjonsunderlaget.

Samfunnssikkerhet og klimatilpasning

Føringene i *Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning* tilsier at det bør benyttes naturbaserte løsninger for håndtering av overvann. Det forventes at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig i både intensitet og hyppighet, og fører til mer overvann. I klimaprofilen for Buskerud anbefales det et klimapåslag på minst 40 % på regnskyll med kortere varighet enn 3 timer.

Håndtering av overvann og bevaring/etablering av naturelementer/utearealer bør ses i sammenheng slik at man kan etablere overvannsløsninger som også bidrar positivt til naturmangfoldet.

Vi anbefaler å ta i bruk Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kartbaserte veiledning for reguleringsplaner. Ellers vil vi vise til relevante veiledere utgitt av NVE. Områder med sårbarhet og risiko må identifiseres i plankart og sikres gjennom bestemmelser i planen i tråd med ovennevnte føringer. Vi anbefaler DSB sin veileder *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* for utarbeidelse av ROS-analysen.

Følgende statlige planretningslinjer ser ut til å være relevante føringer for planarbeidet:

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018).
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014).
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995).

Det vil trolig bli vedtatt nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet og for klima og energi ganske snart. Planarbeidet må ta høyde for nye føringer.

Ellers viser vi til [Statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegging for 2024](#) og til [overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde](#). Vi anbefaler nettsidene www.planlegging.no og [Miljøstatus](#).

Vi vil komme tilbake til saken når planen er på offentlig ettersyn, og vurdere om de nasjonale og regionale hensynene er fulgt opp.

Med hilsen

Carl Henrik Jensen
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Brede Kihle
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Ringerike kommune	Postboks 123 Sentrum	3502	HØNEFOSS
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Statens Vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Norges vassdrags- og energidirektorat	PB 5091 Majorstuen	0301	OSLO

Søndag 15. Desember 2024.

HRP AS v/Åsbild Lie,
Hvervenmoreien 49,
3514 Hønefoss.

Innspill vedr. 519 Børdalsmoen.

I forbindelse med Plan 519 Børdalsmoen, som blei
presentert på møte onsdag 27.11. på Bledeskjelleren,
vil vi komme med forslag til planen.

1. Parkeringsmulighet, merket P1 på plankartet.
Dette gjelder for turlfolk som kommer pr. bil og vil
gå i stiene på Børdalsmoen, samt ved evt. arrangementer.
2. Stiene som vi mener bør bevares har vi på kartet
merket med grønn farge.
3. Stien ned mot Lysløyra, merket grønn, er eneste
forbindelse mot vanntårnet og stien mot Tyrimyra.
4. Evt. endring av stien sør for nærmerende bebyggelse,
merket rød, hvis behov for tomteutvidelse.
5. Innregulering av eksisterende stier og opparbeidelse
av ny gang og sykkelvei fra Risesletta ned til
Hov Ungd. skole, mener vi vil være en sikkerhet av
stor betydning.

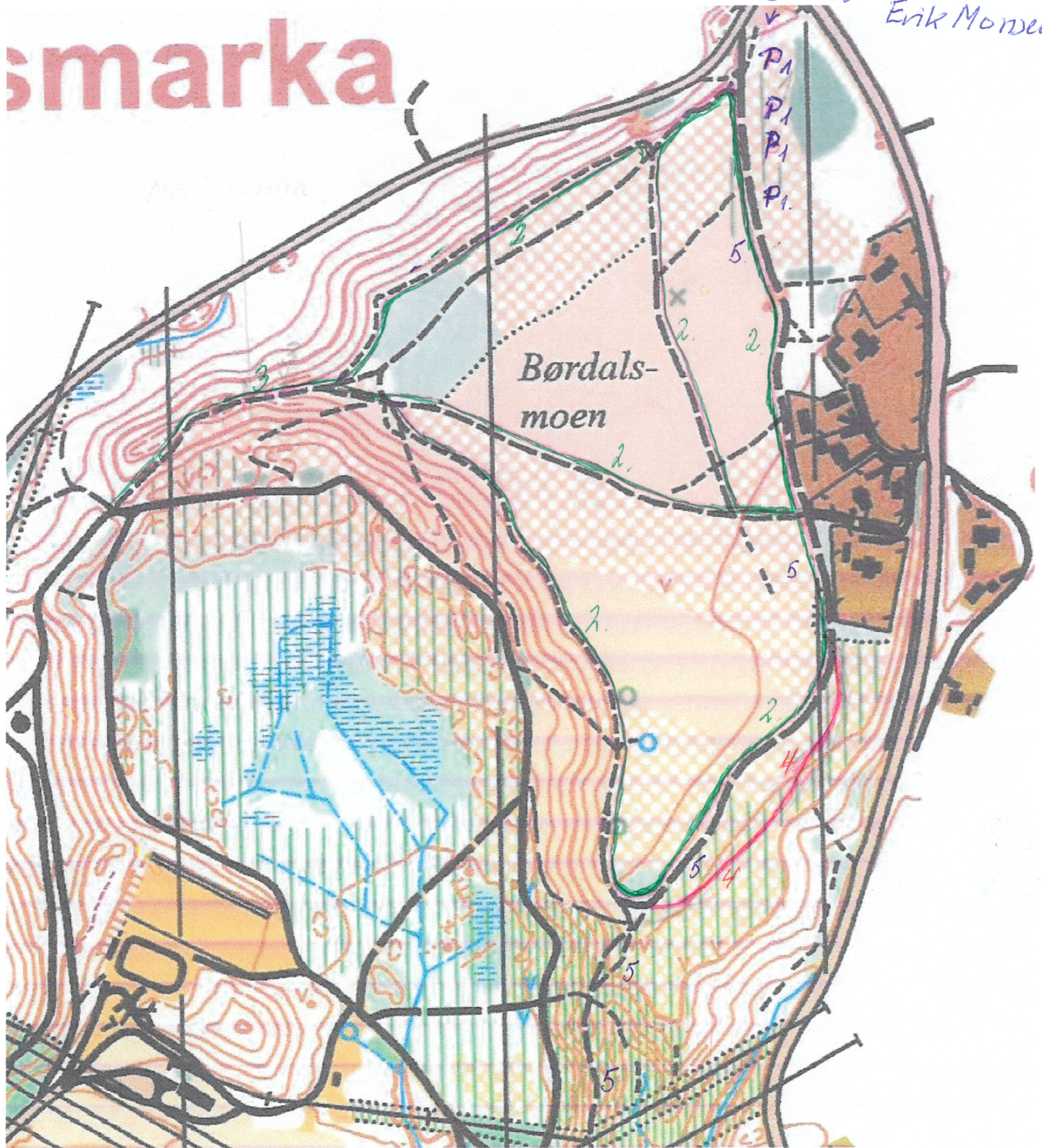
Med hilsen.

Terje Sandli tlf. 916 10 325
Eirik Monsrud tlf. 906 34 868

Vedlegg: Kart.

Vedlegg 7 Terje Sandli
Erik Monnevig

smarka

P1 Parkering for turgæere.

Stier 2. For turgåing, løping og Næll-løp. - stavgang.

Sti 3. Stien ned mot Lysløypa.

Sti 4. Evt. stiendring.

5. Gang og sykkeltrace se kommentar!

Emne: Innspill til plan 519 Børdalsmoen

Kopi: postmottak <postmottak@ringerike.kommune.no>

Til: ashlie@hrpas.no

Sendt: 15.11.2024 10:35:21

Fra: Øyvind Smith <oyvind.smi@gmail.com>

Gang og sykkelvei, Den må i tillegg til det foreslåtte krysse Årbogveien og gå helt bort til bru over E16

Der gang og sykkelvei går nær bekk med forurenset avrenning fra Tyrimyra avfallsdeponi må det sikres med gjerde og skilt med informasjon om FARE.

Ellers Arbogveien er skrevet to ganger feil .

mvh

Øyvind Smith